

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe un ,um. . 12 "
Pe o lună . 2 "
Nrul de Duminică
pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.
Mulțumite publice și Loc de-
scribă costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu se tra-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Retragerea contelui Tisza.

Organul partidului creștin social »A nép« a adus încă pe la sfârșitul săptămânei trecute știrea, că contele Tisza se va retrage în curând în viața privată, deoarece s'a convins că politica preconizată de dânsul nu găsește aderenți și slăbește noul partid guvernamental. Cu deosebire pronunțat ar fi, după »A nép«, antagonismul dintre el și ministrul de finanțe Lukács. Audiența, pe care o avuse la împărat ministrul, ar fi stând în legătură cu încordările produse din aceasta cauză în partid. Confirmarea acestei știri în ceiace privește neînțelegerile din ce în ce mai mari în partidul guvernamental din cauza contelui Tisza, a urmat în curând.

Tot în decursul săptămânei trecute a avut loc o lungă conferință a contelui Tisza cu ministrul-președinte și Sâmbăta trecută s'a întrunit comitetul central executiv al partidului național al muncii în birourile președintelui consiliului de miniștri. Intrunirea a fost premersă de un consiliu de miniștri și de o conferință între secretarii de stat dela interne. Despre discuțiunile urmate în comitetul central al partidului, biroul oficial de presă n'a comunicat altceva decât că s'ar fi ajuns la stabilirea unei părți a candidărilor și că ședințele vor fi continuate. Tradus într'o limbă la înțeles acest comunicat vrea să zică că rezultatul întrunirii a fost nul din cauza divergențelor de păreri.

Acum străbat în public știri că comitetul central executiv al partidului s'a divizat în două tabere, una a ministrului președinte și alta a contelui Tisza. Ruptura nu se mai poate ascunde și este dată pe față.

Pentru oricine care a urmărit cu atențiune cursul, ce afacerile politice au luat în Ungaria, acest rezultat nu poate fi surprinzător. El era de prevăzut, și cea ce nu se putea preciza n'a fost decât termenul, când antagonismul între guvern și contele Tisza va deveni un conflict deschis. Dacă acest termen a sosit a um încă înainte de a se fi fixat candidaturile din partea partidului guvernamental, dovedește că contele Khuen se simte destul de tare pentru a intra singur în campania electorală și nu mai are nevoie de ajutorul lui Tisza. Jocul între acești doi bărbați de stat era clar din prima zi. Vrând să evite izolarea la care s'a expus pe vremuri guvernul Fehérváry contele Khuen a apelat la rămășițele șasezecișeptiștilor, și îndeosebi la una din căpeteniile lor, la contele Ștefan Tisza, căruia însuși împăratul îi oferise înainte de chemarea contelui Khuen descurcarea situațiunei. Tisza n'a putut să dea împăratului garanțiile convenite pentru o soluție mulțumitoare a problemei, îndeosebi nu s'a angajat la o reformă electorală pe baze largi. Poziția de un fel de conducător fără răspundere, de un creator al unui partid guvernamental i-a convenit însă contelui Tisza și a acceptat cu toată inima mâna, ce i-o întinse șeful guvernului nou la aparență fără aderenți. Calculele amicului Tisza erau

simple: »Partidul creat de mine cu ajutorul guvernului va asculta de mine în momentul hotărâtor și Coroana nu va avea decât să se lipsească de contele Khuen când reforma electorală va ajunge în faza hotărârei ei definitive«. Nu motive personale vor fi determinat pe contele Tisza să facă acești calculi pentru înlăturarea contelui Khuen, ci era o nouă formă de a pune pedici votului universal și de a obosi Curtea în stăruințele sale. Firește că guvernul numai silit de împrejurări rale ar fi putut deveni o jertfă a politicii tiszaișt. Peste toate așteptările însă guvernul Khuen a fost asaltat de — amici. Deprinși a schimba confesiunile și etichetele lor politice după vânt, deprinși a fi astăzi »liberali« și mâne »kossuthiști« pentru ca poimâne să devină iarăși »liberali«, oamenii politici ai Ungariei s'au convins că în urma urmelor tot mai practic este a fi »guvernamental«.

Da! un bărbat de greutatea contelui Apponyi a putut să treacă prin toate partidele politice, dacă fiul lui Kossuth a putut să renege principiile politice ale partidului condus de dânsul, dacă fiul contelui Andrassy a cârnit și cotit mai în dreapta, mai în stânga, pentru ce n'ar putea bieții »aderenți« ai lor, mânați astăzi într'o direcție, mâne într'alta, să și caute un adăpost supt aripele calde ale guvernului? Ei s'au grăbit a face aceasta cu atât mai bucuros și mai ușor, cu cât nimeni nu mai știa al cui este. Prăbușirea partidelor a produs în atmosfera politică un nuor gros de colb, din care licărea o singură flacăra, flacăra

Cometa Halley.

— Conferință citită la întrunirea studenților universitari români și a coloniei române din Budapesta în 16 Aprilie a. c.

De Sabin Evuțianu.

Socotesc că nu e fără de interes, să vă spun câte ceva despre comete, și mai vărtos despre cometa lui Halley — ca ceva actual — deoarece toată lumea e cuprinsă azi de frigurile Halley.

Să vă spun mai întâi un episod, cel întrevăd în noaptea mult amintită din 18 spre 19 Mai. Sântem într'un sat. După o noapte nedormită și după o zi plină de temeri și sbuciumări, țărani se strecoară de cu bună vreme înspre mijocul satului ca să aștepte cu toți »prăpădul lumii«. Înțeleptul satului întărlze. Nu vrea să apară fri-cos, și nu pornește înspre sbor, până ce întreg satul nu i o singură tabără. Soarele asfințește: trecând cu chin cu val dealul, se tupilește după nuori, ca cel puțin el să nu fie de față la potopul de foc al muritorilor... Sau, la urma urmelor, cine mai știe ce-o fi chibzuind, căci dupăcum se sglâmbolă înaintea ascunzșului, părea că rîde — înroșindu-se — de neștiința oamenilor, că el doar' a mai văzut »sperie-lume« de-alde ăștia... Noaptea se coboară încet, tot mai apăsătoare. Cometa ca o mireasă sfioasă, dar șireată, își arată trena numai câte puțin. Nevăstuțele strângându-și copilașii la sân, — bătrânele cu dreapta la gură privesc uimite arătarea cerească.

— Mare pacoste pe capetele noastre..., te miri, iar o să fie vre o bătăie în țară.

— Ce spui, mă Lăse?! De-ar fi numai atât! Dar se prăpădește lumea, se prăpădește...

— Da de unde! Poate n'ai cetit ce scrie la gazetă?!. Filosoful satului într'astea s'a strecurat bi isor și neobservat prin tumult, cu luleaua și inlma în dinți, și... auzind vorbele din urmă izbucnește:

— Ce gazete, hai?! De geaba 'mi scriu d-nii dela la gazete... Ce știu eu... știu. Ne prăpădim și-atât!...

Și bătrânul sfătos și încăpăținat, care nu da o ceapă degerată pe știința d-nilor dela gazete, scoțându-și luleaua din gură și bătând-o — după vechiu obicei — de palmă, să vază de băgău, clatină din cap... scoate vre-o câți va hm și continuă:

— A trebuit să ne vină pe cap și astă arătare... Prea e păcătoasă lumea asta tinară... prea sânt stricați și răi oamenii de azi...

Multe-o mai fi spus sfătosul moșneag, căci sătenii au început a-și propti capetele în piept și cei certați s'au împăcat, să moară ca buni creștini.

Și a doua zi ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat, românașii noștri ies la câmp, își văd de treabă, hotărâți însă și mai departe în credința lor, că deși dacă nu s'a prăpădit lumea, dar o mare năpastă s'a coborât pe pământ.

Să nu ne mirăm de bieții țărani, căci doar' și între inteligenți află destul creduli.

Gazetele au trimbițat câteva cazuri de sinucideri de frica cometei, acest răcător printre aștri... iar în Rusia s'au colectat parale, ca rugăciuni plătite să alunge mânia cerului pe alte țărâmur.

Indeșert sânt însă aceste trude omenești, căci cometele tocmai așa sânt supuse legilor naturale, ca și cuibul nostru care viețuim, și ca și toate corpurile ce le vedeți — resirate la prima vedere — în univers. Totul, tot ce există e supus sublimiei legi universale, *atracțiunii*.

De ce dar au fost cometele socotite întotdeauna — mai de mult chiar și de învățați — ca urzitoare și aducătoare de nenorociri?... Un cuvânt ne lămurește pe deplin: *neștiința*, căreia i-se pot mulțumi toate credințele deșarte. — Cum nu este an fără vre-o întâmplare mai mare — cel puțin în vremile noastre — e firesc să află vre-o pacoste și apoi s'o pui în căruța cometei blânde și fără de prefeții. Așa în în anul 1456 cometa Halley, făcându-și plimbarea obișnuită, a ajuns iarăși pe la noi. S'a întâmplat, că tocmai atunci să dureze război între creștini și musulmani.

Oștirile amândouă au rămas ca trăznite, privind fiecare cometa ca pe-un semn al mânel zeești, și ca pe-o povestire a înfrângerii proprii. Papa Calixt III a ordonat rugăciuni pentru alungarea ei. Și zice un cronicar al vremurilor acelorora: »El — papa — o vrăji și o alungă de pe firmament. Ea dispăru în spațiu, cuprinsă de frică în urma blăstămelor lui Calixt III, și nu îndrăzni să mai apară vre-o 75 de ani...« Biata cometă.

Și foarte multe sânt cazurile asemănătoare celui ce v'am spus. Nu continuu, căci ar duce prea departe și aș mai avea câte ceva de spus.

Mă restrîng încă la un caz interesant. Cum, cum nu, s'a întâmplat că anul Domnului 1838 a trecut fără evenimente de senzație. O cometă însă, neținând seamă de cele ce se petreceau pe

budgetului! Aceasta a devenit punctul de orientare și de atracție pentru oile politice rătăcite și risipite.

În asemeni împrejurări mai este vre-o nevoie de talentele unui bărbat ca contele Tisza pentruca să se formeze un partid guvernamental puternic? El se formează dela sine, căci în goana după funcții publice și după mandate de deputat frazele tocite ale frunțașilor opoziției, ascunși în gaura de șerpe, cântăresc puțin. Contele Tisza n'ar mai avea nici o misiune în acest partid, decât a încurca lucrurile și a le slăbi, în loc de a le descurca și întări. Retragerea sa în viața privată ar fi din toate punctele de vedere cel mai rezonabil pas și cea mai patriotică faptă. Nu ne putem da samă, dacă și contele Tisza concludde deopotrivă cu noi. Poate își frământă creierii cu o cârpitură a rupțurii produse, poate că nu se dă încă învins, poate iscodește nouă șiretlicuri pentru a feri ceata feudală de năvălirea popoului. Sfârșitul demersurilor sale însă, fie acum, fie mai târziu, tot acelaș are să rămână. Plecarea sa ar fi astăzi din punct de vedere personal împreună cu mai puțină rușine, decât mâne, când ea s'ar face în forme și mai aspre.

Prigonirea scrierilor lui Scotus Viator.

Am anunțat dăunăzi că ministrul de Interne de acord cu ministrul de comerț a oprit intrarea în țară a scrierilor celebrului sociolog englez Scotus Viator (Seton Watson): »Chestiunea de naționalitate în Ungaria» — și am arătat atunci că opreliștea face parte din moștenirea rămasă în cărucia actualului guvern după contele Andrassy. Ziarul slovac »Szlovenski Dennik» află acum interesante amănunte despre împrejurările între cari ea a fost publicată.

Biroul de presă dela ministerul de Interne — spune numitul ziar — n'a găsit cetind cartea nici un pasaj incriminabil. A cetit o și ministrul președinte, contele Khuen Héderváry, cu ajutorul cunoștințelor sale de croățește și a fost de aceeași părere cu biroul de presă, ba a scris chiar

pe dosarul actelor că nu găsește nici un motiv pentru a o opri, căci prima broșură ce a apărut până acum în traducere cehă cuprinde doar numai studii etnografice și istorice. Ministrul de comerț, Hieronymi, cu toate astea, de a dreptul în ciuda primului ministru, a oprit totuși cartea, dând astfel o eclatanță dovadă despre rara armonie de vederi ce domnește în sânul cabinetului. De încheiere »Szlovenski Dennik» mulțumește guvernului pentru reclama ce a făcut-o prin măsura sa cărții, care de-acum se va răspândi în mii de exemplare în întreaga lume slavă, ba până și în Germania.

Fără îndoială o tristă dovadă despre lipsa de energie a ministrului președinte, dacă nu și un prea învederat indiciu cu privire la adevăratul spirit ce călăuzește măsurile guvernului, — spirit întru toate identic cu acela al guvernelor șovine de până aici.

Sașii din Orăștie împotriva românilor. Sașii din Orăștie au ținut la 14 Aprilie n. o conferință electorală în care au hotărât să sprijinească la alegerile din lunie pe candidatul ungarilor Dr. Farkas, care candidează împotriva naționalistului Dr. Aurel Vlad.

În aceeaș conferință au aprobat și *pactul* încheiat de conducătorii sași cu conducătorii unguri. Acest pact, «o alianță defensivă», cum îl numesc sașii, e îndreptat împotriva românilor și tinde la asigurarea locurilor ocupate de sași și unguri în magistratura orașului. Până în toamna anului trecut existase o înțelegere și cu românii, dar în toamna trecută, cu prilejul alegerii unui senator, sașii au disconsiderat obligația ce le impunea înțelegerea nevoind să accepte pe candidatul românilor.

Noul «pact» unguresc-săseșc de-acum s'a încheiat pe 10 ani. Credincioși cum s'au dovedit până acum sașii orăștieni va dura, sântem siguri, cel puțin — un an.

Alegătorii români vor ști să răspundă la noua perfidie săsească cu demnitate votând cu toții pentru candidatul partidului național-român: Dr. Aurel Vlad!

acele vremuri pe la noi, se rătăci pe cer, strălucind tot mai tare, și apoi disparând tot atât de repede și de misterios cum venise. — Și închipuiți-vă necazul oamenilor? nu puteau aduce în legătură cometa cu nici o pacoste. Desperați au umblat și ncoaci și ncolo, au cercetat și... ghi-ciți..., au dat în sfârșit în Padua (Italia) peste un vișel cu două capete și faptul acesta iute și de grabă l-au pus la răvaș pe socoteala cometei. Și atunci cl-că ar fi zis un învățat cu spirit: »Să ne bucurăm de cele 2 capete, căci lumea de azi tânjește în mare sărăcie de capete».

Englezul Halley a dovedit pentru întâia dată, că cometa din anul 1682, aceeași pe care vom vedea-o peste câteva zile, se învârtă în jurul soarelui pe o curbă închisă, așa numită *elipsă*, revenind odată la 76 de ani. S'a mai arătat apoi, că cometa aceasta, care de-atunci se chiamă *cometa lui Halley*, se poate urmări până la anul 460 a. Hristos, și e prin urmare o ștengărită bătrână, o cunoștință veche de a noastră. Descoperirile acestea neașteptate au făcut furoare în lumea științelor, îndrumându-o pe calea adevărului, și au vânturat întrucâtva frica într'adevăr ridicolă și credințele profane, ce se țineau lanț de apariția cometelor.

Instrumentele moderne și matematica superioară lasă să se prezică cu mare apropiere apariția cometelor, ce revin periodic.

Se știe cu siguranță și ziua, ba chiar și ora, în care va strălăci încurcând cometa Halley calea orbită pământului, și e de mirat cum lumea se lasă încă ademenită, trasă pe sfoară de câțiva speculanți americani, cari prin broșuri și știri de

senzație profetesc »sfârșitul lumii», fie că cometa se va ciocni cu pământul, fie că-i va otrăvi aerul... și mai știu eu ce. Vom vedea îndată dacă într'adevăr avem să ne temem cătuși de puțin, ori dacă ar fi mai bine să ținem în noaptea cu pricina un drag puuleț de somn.

Dar ca să ne putem da seamă despre aceste, trebuie să pătrundem mai întâi fugitiv în lumea vagă a cometelor, în ființa lor... să cercetăm ce sânt ele la urma urmelor, de ce ne cercetează și de unde purtarea lor atât de curioasă și de capricioasă.

Am scos deja la iveală, că în univers domnește legea atracțiunii reciproce, căreia-i sânt supuse și cometele, ca fiind corpuri materiale. Și cu toate acestea cometele *par* a fi cel mai pribegi fil al cosmosului, un fel de badea Cârțan al infinitului. Se spune, că ele ar fi rămășițele acele nebuloase, materii primitive, din care s'a format și sistemul nostru polar, niște orfane de soarta căroră abia acum se îngrijește natura. Dintre vre o 800 de comete, câte sânt cunoscute azi, cele mai multe ne cercetează o singură dată, pentru a dispărea apoi în nemărginile... poate pentru vecie. Acești oaspeți trecători descriu o cale, așa numită, *iperbolică*; aparțin deci întregului univers... Sânt »Messenger Boy»-i, cari pe biciclete de o luțeață amețitoare duc știrile dela un sistem solar la altul.

Alte comete cum e spre pildă cea care electizează lumea de acum, reapar după o anumită vreme: d. e. a lui Halley, tot la 76 de ani; descriu în univers o curbă închisă, *elipsă* ori *parabolă*, cea din urmă fiind și ea *elipsă* cu centrul în infinit. Aceste comete periodice — oaspeții

Luptele electorale în Bosnia.

Sarajevo, 17 Aprilie 1910.

După statutele de alegere, alegătorii din Bosnia și Herțegovina sânt împărțiți în trei cercuri. În I cerc sânt două clase: clasa I e pentru marii proprietari musulmani, iar clasa 2-a e pentru amplotații statului și a căilor ferate, pentru profesori, învățători, ofițeri în pensiuie și indecomun pentru toți absolvenții unei școli înalte. Așadar alegătorii din I curie, clasa 2 constituiesc la oaltă așa numita »curia inteligentă». Mai departe vine curia II în cari aleg alegătorii din orașe, și curia III în cari aleg țărani, însă toți pe baza votului universal. Toate aceste trei curii sânt împărțite în corpuri după sistemul confesional, și alegătorii lor aleg candidați în proporție cu numărul populațiunii.

Din sânul amplotațiilor guvernului s'a constituit înainte cu 6 săptămâni în Sarajevo un comitet electoral de 10 persoane, între cari și un român, anume d. *Teodor Filipescu*. Acest comitet electoral, s'a întregit deja la prima ședință în număr de 16 persoane, și s'a împărțit în trei subcomitete după confesiuni (în catolici, orientali-ortodocși și mohamedani). Sub comitetele s'au pus atunci în legătură cu toate partidele politice din țară să facă compromisuri, dar numai ca să arăte, că nu se despart de popor, pentru a cărei bunăstare și cultură lucrează toți laolaltă. La o doua ședință a comitetului electoral, acesta s'a întregit la 24 persoane și s'au compus atunci provizor listele de candidați și anume după numărul deputațiilor, cari se țin de confesiunea respectivă. Așa sârbi ortodocși (e vorba tot numai de curia I, clasa 2), alege fiecare alegător opt candidați, catolicii aleg patru, iar mohamedanii un candidat. Comitetele acesta electoral a mai decis să țină o adunare mare publică de amplotați (de profesori învățători) în Duminica 17 l. c. Înainte de amiază în sala mare a »Casei Societăților», în care să raporteze despre activitatea sa și să depună mandatul în mâinile adunării. Adunarea să aleagă apoi eventual un nou comitet electoral executiv.

În comitetul catolicilor erau în majoritate aderenții partidului lui *Dr. Mandić*, vice-primarul din Sarajevo, care n'are multe simpatii între amplotați. Aceștia s'au înțeles în comitet cu aderenții partidului »Ununei Catolice» de supt șefia arhiepiscopului Ex. Sa *Dr. Stadler*, să se împartă cu câte doi candidați din partidul lui *Dr. Mandić* și doi din partidul lui *Dr. Stadler*. S'a văzut însă, dela început, că adunarea se va sfârși cu învingerea majorității și a lui *Dr. Stadler*. Din această cauză s'a decis deja un comitet, să țină catolicii,

noștrii regulați — sânt deci nepoatele soarelui, verișoarele planetelor noastre... Dar și planetele pot avea cometele lor, așa de pildă Iupiter are 20 (o întreagă familie), iar pământul ca mai sărac numai 10. Dacă ne batem acum nițel capul, din cele de până aici vom putea constata, că toate cometele s'au mișcat la început pe căi deschise, iperbolice, ajungând însă în mreaja de atracțiune a soarelui, (fiecare stea fiind un soare) ori în cea ale planetelor, au rămas prizonierele acestora, fiind astfel silite a se învârti în jurul și a reveni periodic.

Incurcând, cătră sfârșitul sburdalnicului April, vom vedea mireasa lui Halley cu ochii liberi: îi vom vedea fața radioasă, umbrată de-un păr buclat, argintiu, și ne vom delecta privirile în vălul ei lung de regină, purtat cu gingășie de stele... Privirea fulgerătoare e *miezul sau sâmburele* cometei, părul ondulat și pudrat *coama*, iar vălul *trena sau coada ei*. Sâmburele și coama laolaltă formează *capul* cometei. Că acesta — capul — e materie, dovedește spectrul, care arată linii de carbure de hidrogen (d. p. petrolul). Na (d. p. sare de bucătărie) și Fe. E. f. interesant însă, că privind prin capul cometei vedem stelele ne-schimbate, fără a fi frante, clintite din loc (sau într'o măsură disparentă), și de aceea e foarte aproape de adevăr presupunerea, că cometele nu sânt nici corpuri solide, nici fluide, dar nici gazoase, ci o aglomerare de particule, din cari cele mai mari ajung câteodată pe la noi ca *meteori sau bolide*. *Coada sau trena* cometei — de altă parte — nu numai că nu frînge lumina, dar nu-i fură nimic nici din intensitate... deci *ori* e o materie foarte legeră, rază, *ori* nu e peste tot materie, ci pur și

ortodocșii și mohamedanii adunările lor s-au desfășurat, imediat după citirea raportului comitetului. În sala mare au rămas astăzi deci după citirea raportului numai catolicii, iar ortodocșii și mohamedanii s-au dus în salele alăturate.

Intre catolici din sala mare nu s'a putut ajunge la înțelegerea și minoritatea a părăsit sala, lăsând învingerea partidului lui Dr. Stadler.

Intre ortodocși însă a curs programul foarte interesant, fiindcă poporul sârbesc întreg din Bosnia și Herțegovina aderează numai la un partid și anume, »partidul național sârbesc« de supt șefia lui O. Ieftanovici. Comitetul electoral a depus în adunare mandatul în mâinile alegătorilor, și după o scurtă dezbateră a fost ales același comitet ca comitet executiv întregit în număr de 10 persoane. În acest comitet e ales chiar și românul T. Filipescu. Acest comitet va începe de la început tratativele cu comitetul electoral al partidului național sârbesc, și va propune 4 candidați din partea amplotiaților, iar patru îi va primi din partea partidului național sârbesc. Numele candidaților (acestor 8) se vor publica cel târziu în două zile. Comitetul electoral executiv și amplotiaților va redacta totodată un manifest către toți amplotiații ortodocși din Bosnia-Herțegovina, și va voteza solidar numai pentru lista acestui comitet.

Organizarea amplotiaților sârbi ortodocși e exemplară, și putem aminti, că la această organizare a contribuit foarte mult românul T. Filipescu, care se bucură de mari simpatii între amplotiați, în urma experiențelor și cunoștințelor sale și care vorbește limba sârbească ca un sârb adevărat. Deoarece amplotiații ovrei și protestanți n'au drept să alege nici un deputat în curia I, ei pot da votul numai pentru un candidat (catolic sârb, sau mohamedan) în I. curie, sau pentru unul din curia II., unde se alege și un ovreu.

Astăzi Duminecă s'a dat deci signalul pentru luptele electorale.

Pentru a înțelege mai bine programul politic al catolicilor din Bosnia și Herțegovina trebuie să amintesc, că partidul arhiepiscopului Dr. Stadler stă pe baza programului lui Dr. Frank (partidul de drept) din Croația, iar partidul lui Dr. Mandić stă pe programul coaliției sârbo-croate din Croația. Partidul prim e mai tare decât acela din urmă.

Scrisori din București.

Literatura cușer. — Societatea autorilor dramatici. — Agitația dobrogenilor.

București, 5 Aprilie.

De câțiva ani încoace întâlnim în ziarele și revistele ovrești din România o serie întreagă de bucăți literare cu subiecte luate din viața ovreiască. Drama *Manasse* a lui Roneti-Roman este expresia cea mai artistică a acestei tendințioase literaturi. Afară de această piesă, care a avut oarecare succes și pe scena teatrului național întreagă această literatură cușer este o îngâimare de fraze insultătoare la adresa a tot ce este românesc, este o directă provocare. Cu deosebire sânt revoltătoare pentru orice român observațiile autorilor întrefesute în decursul povestirii. Cele mai triviale expresii, cele mai mari batjocuri la adresa autorităților românești sânt debitate aici cu un curaj extraordinar. De câteva săptămâni urmăresc în ziarul ovreesc *Egalitatea* o lungă pretinsă nuvelă, *Răzbunarea subprefectului*. E vorba de un subprefect, care, după ce pierde la cărți toți banii pe care-i are, cere jidanului Herș Leizer 250 de galbeni. Jidanul refuză această sumă, fiindcă n'o are. De aici apoi un lung șir de persecuțiuni în contra fiilor lui Izrail. Autorul, un oarecare Dr. Schwarzfeld, face următoarea observare în decursul povestirii odiseei lui Herș Leizer:

»In vremile trecute, când autoritățile steteau supt influența boerilor, clocoii n'ar fi îndrăznit să trateze neomenește pe evreii ocrotiți de boeri. De când însă cu constituția, cu prefectii, directorii de prefectură și suprefecții, cari luau locul ispravnicilor și al zăpcoilor, evreii știau că nu vor mai fi întimplați cu vorbe de miere, și se așteptau la cea mai mare mojicie din partea dirigătorilor. Soarta lor obștească fu umilirea. Evreul fu considerat ca un vierme, ce trebuie să se tîrască în colb și să se simtă mulțumit, chiar când este călcat în picioare, fericit de a nu fi strivit cu desăvârșire. Herș Leizer nu-și făcu dar mult sânge rău de atitudinea *neconvincioasă* a subprefectului.

Potopul injuriilor continuă pe același ton până la sfârșit. Se injură constituția țării, biserica, școala și toate instituțiile naționale. Mă rog, asta însemnează libertatea presei? Nicăiri poate ca în România ziarștii de contrabandă nu abuzează mai mult de această libertate. Și este dureros că nu se iau măsuri în contra acestor fel de oameni, cari injură ca la ușa cortului, cari nu sânt trași la răspundere. Libertate, libertate, dar n'au toate o graniță? Iată unde duce purtarea prea cu mă-

nuși față de acești oameni. Și cu toate acestea ovreii din România strigă că sânt persecutați!

O nouă societate de literați români s'a întemeiat ieri: Societatea autorilor dramatici. N'om fi având noi drame excelente, dar avem autori. Și deci era foarte firesc ca acești autori să se grupeze într'o societate, spre a putea să-și apere mai bine interesele. Numai cât sânt unii cari afirmă că, de-oarece există o societate a scriitorilor români, societate ce numără între membrii săi și pe autorii dramatici de seamă, nu mai era nevoie și de o societate a dramaturgilor români.

Eri d. Pompiliu Eliade a convocat pe toți aceia, cari au la activul lor una sau mai multe piese dramatice, spre a-și alege, conform noii legi de organizare a teatrului, pe reprezentantul lor în comitetul de lectură al teatrului național. Au fost chemați mulți, buni și răi, autori de seamă și diletanți fără nici un talent. Alături de Delavrancea, Caragiale, Florescu, Z. Bârsan și Lecca — au venit atâția, grație deosebitei atențiuni a d-lui director.

Dupa constituirea »societății«, autorii dramatici au însărcinat pe d-nii Florescu și I. Roșca să alcătuiască un proiect de statut, care va fi discutat la o viitoare adunare generală a autorilor dramatici români. D. Pompiliu Eliade a oferit autorilor șampanie, aceștia la rândul lor au felicitat pe d. director pentru succesul de până acuma și pentru noua eră ce a întronat-o la teatru. Din noua societate fac parte până acuma următorii autori: Alexandrescu-Dorna, V. Alexandrescu, I. C. Bacalbașa, Z. Bârsan, L. Daus, M. Demetriade, Duțescu-Duțu, Al. Florescu, P. Gusty, C. Grigoriu, d-na Constanța Hodoș, d-nii V. Leonescu, P. Macri, I. Malla, St. Mihăilescu, C. Mărculescu, N. D. Popescu, Rădulescu-Niger, G. Ranetti, Radu Rosetti, Iuliu Roșca, N. Ținc și V. Toneanu.

Evident, lista este foarte mică, în raport cu numărul cel mare al autorilor noștri. Căci mai sânt încă mulți, cari nu figurează alături de ilustrele nume de mai sus. Ba nu zău, dar nu poți să nu zîmbești văzând atâtea pretenții. Am cere autorilor noștri mai multe opere spre a putea scăpa de potopul de traduceri din limbi străine. Atâți autori ar putea ocupa cu piese originale nu una, ci zece stagioni. Ei dar se va îngriji de asta societatea autorilor dramatici.

Intre proprietarii din Dobrogea domnește o mare agitație. Se știe că în urma noului proiect de lege, acela, cari au fost depozitați de pământurile luate pe nume fictive vor fi reintegrați

simplu un fenomen optic sau electric. Invinge în timpul mai nou părerea, că trena sau coada cometei e formată de raze electrice, așa numite *cathodice* — cași lumina polară —, sau de raze de rادیu: așa zisele razele a.

Acum după ce-am făcut o cunoștință trecătoare cometei, să ne însemnăm bine un lucru, și anume, că *toată purtarea curioasă a cometei este a se datorî influinței soarelui*. Că este așa, vom vedea îndată, dacă vă învoiți să urmăriți împreună cu mine o cometă în calea ei. Nu vă va părea rău de această mică excursie, căci ni-se va da să pătrundem mistere ușor de deslegat.

Ei! Era cât pe aci să uit pe badea Cârțan. Noroc, încă, că excursia mi-a adus aminte de el. Pe câmpia străvezie, deschisă, pe drumul ce serpuiește printre grâne, se ridică la orizon un nor de praf, ca ridicat de vânturi. Norul se apropie, cu încetul un punct negru, masiv se desbară din el. Punctul crește, sfera de praf ce-l inconjoară se micșorează și cât ai bate în palme, badea Cârțan stă lângă noi în căruță, păzindu-și ca ochii din cap desaga cu cărți.

Să urcăm și noi repede în căruță și-apoi hi la drum după cometă. Acelaș tablou de pe câmp îl vom vedea și la cometă.

Ea se apropie din depărtări abia închipuibile, care are o temperatură foarte joasă, de -273° C. În frig particulele corpului se adună, se contrag, iar apa înghețând le lipește și mai tare, prefăcând astfel cometa într'un bulgăre tare. Acum închipuiți-vă, că acest bulgăre înghețat se apropie de soare, unde gazele au o temperatură de 8000° C. E firesc: apa desghiață, evaporează și întreg sămburele e înecat astfel în aburi. Și

într'adevăr, privind cometa la telescop în momentul arătării sale, își apare ca o nebuloasă, asemănătoare celor de pe Calea laptelui. Cu cât se apropie de soare, gazele evaporate se lăfesc, se răresc, devin tot mai argintii și la mijloc se desprinde dela o vreme un punct strălucitor: e miezul cometei.

Nu-i așa că e atât de simplu!... Dar haidem mai departe! Cometa în fiecare moment cotește, apropiindu-se tot mai mult de soare: materiile sămburelui încep a fierbe și a evapora tot mai tare, dinții cele mai ușoare, mai volubile (ca carbunele de hydrogen) apoi pe rând cele mai grele: Va, Fe etc. Gazele aceste se așează în învelșuri, straturi în jurul miezului și ne dau *coama cometei*.

Iarăși ușor de înțeles!... Soarele lucră necurmat. Partea cometei dinspre soare fiind mai expusă atracției, ca cea dindărăt, cometa întreagă se lungeste înspre soare și arată fenomene de flux și reflux. Ușor se poate întâmpla deci, ca o cometă lungindu-se tot mai tare, să fie desfăcută în mai multe părți, cum s'a și întâmplat de pildă la cometa din 1882, care s'a rupt în 4 părți. Ba alte comete s'au dărâpănat total, formând în jurul soarelui un inel foarte turtit. Și când pământul trece prin astfel de inele — foarte răcite de altfel — ca spre pildă în April, August și Noembrie, ne delectăm în *stele căzătoare*.

...Și acum ajungem la un punct foarte interesant. Să lăsăm un moment cometa să-și vadă de drum, iar noi făcând o foarte mică digresiune, să ne întoarcem pe pământ și să ne uităm în niște cărți de fizică. Se spune acolo: că o fierbere mai vehementă produce electricitate, care

se adapă apoi din frecarea corpului — d. p. a cometei — de atmosfera foarte rară, imponderabilă a universului.

Și apoi mai dăm în carte peste o minune; aziți numai: orice corp constă din particule foarte mici, din *atomi*. Această particulă e divizibilă numai electric, anume în două părți: într'una negativă, imponderabilă, *electron*, cum o numesc învățații, și într'una pozitivă, ponderabilă: *ion*. Se întâmplă, că prin vre-o cauză din afară d. p. prin curenți electrici, aceste particule să fie desfăcute în vre un corp, și atunci se zice despre corpul respectiv, că e *ionizat*. Ajunge!

Să ne vedem deci din nou de drum și să ne căutăm cometa. A! iată-o! Fierbe într'una, tot mai vehementă întră în lucrare și electricitatea. Ce se întâmplă!? Cometa devine ionizată, vasăzică desfăcută în electroni și ioni. Electronii ca mai ușori pornesc, țâșnesc înspre soare în formă de fântână săritoare, dar soarele fiind electric și aruncând dela sine electroni ca orice corp ceresc, la un anumit punct respinge și electronii cometei, cari apoi se răstrâng întocmai ca apa fântanelor săritoare. *Puterea repulsivă* a soarelui — așa i-se zice — îl îndrumă departe dincolo de capul cometei, producând acel frumos fenomen optic pe care noi îl numim *coadă sau trenă* și care, tocmai în urma celor spuse în totdeauna e întors de către soare.

Cometa ajungând în *periheliu*, punctul cel mai apropiat de soare, își ajunge extremul grad de strălucire, apoi — perondându-se fenomenele di-

în posesia acelor pământeni. Numărul acestora este de 3017. S'a lansat însă în public zvonul că numai 35 dintre dâșii vor fi puși în posesia pământurilor confiscate de stat. Aceștia sânt 35 de proprietari, cari ceruseră prin avocații I. N. Roman și Vlădescu Olt restituirea pământurilor. Zilele acestea o deputație a celorlalți proprietari va veni la București să protesteze în contra nedreptății ce pretind că li-se face. *Coresp.*

Scrisoare din Viena.

Din Bucovina. — Sărbătorirea lui Paul Heyse. — Pentru creșterea poporului. — Moartea romanistului Tobler.

— 19 April 1910.

Abisul iscat între preoții și învățătorii din Bucovina se acoperă mereu. La alegerile din 906/7 s'a dat o luptă înverșunată. Fiecare se învinuia de »trădare națională«, unii bazându-se pe o cultură mai înaltă, ceilalți pe-o căldură și un suflet mai apropiat de popor. Partidul actual cearcă să-i unească și să șteargă grozavele sfâșieri din trecut, când jumătate de sat batjocuria școala, iar cealaltă biserica.

Lupta s'a potolit — cu rari izbucniri cronice — și o tabără se pare că s'a retras cu totul. Numai învățătorii își continuă munca pentru înaintare. S'au strâns toți într-o »asociație a învățătorilor din Bucovina« și sânt aproape singurii, despre a căror existență se mai aude ceva: șezători la sate precum și conducerea băncilor raiffeisane sânt în cea mai mare parte în seama lor.

Ne bucurăm de activitatea învățătorilor, și poeziile lui Rotică vor fi pentru ei un semn al muncii cât și o dovadă strălucită a izbânzii.

Paul Heyse, cel dintâi novelist german din deceniul trecut, e al doilea Grillparzer. Aceeași soartă se vede, că l'a legănat pe ambii, căci a răsărit pe orizontul literar cu o strălucire ne mai pomenită, care însă s'a întunecat îndată. Și nu că n'ar fi scris. A scris toată viața sa, și poate în răstimpul, cât n'a vorbit nime de el, a dat cele mai frumoase lucrări ale sale. Dar a fost un capriciu al soartei care se numește public, să nu-l cunoască.

Acum cu optzeci de ani a resărit iarăși, ca să-l bucure pe germani cu argintul graiului și al plețelor sale.

A scris mult, foarte mult. Cicluri de novele,

novele în versuri, novele în proză, romane și plese dramatice, a scris și poezii lirice de o adâncime și seninătate clasică. Criticii lui se împart în două tabere: acei, cari îl cred de novelistul ideal, cu adâncă psihologie, și alții de liric fără seamăn. În timpul din urmă s'au aflat, cari li laudă bu cățile sale dramatice. Totuși aceștia nu sânt în drept. »Datorii de onoare«, »doamna Lucreția« ca și »Fiica Semiramidei«, jucate pe scena teatrului cu ții, au fost primite doar cu rezerva entuziasmului față de *novelistul și liricul Heyse.*

Spirit german pătruns de plasticitatea și seninul Italiei, adâncime și înălțime de suflet, nobleța izbucnitoarelor patimi, darul de a trata atât de gingaș și cele mai brutale sentimente, sânt notele, ce caracterizează cuprinzătoarea sa operă.

Toate revistele germane aduc portretul bătrânului scriitor și numere dedicate aniversării de optzeci de ani.

Intellectualii germani și-au dat mai mult sâma despre necesitatea unei creșteri morale a maselor laști; căci au început pe toată linia o luptă hotărâtoare în contra literaturii frivole. Articolele nemurătate vorbesc despre ruina inevitabilă a tineretului, și lovesc cu cele mai nemiloase arme în autorii acestor fel de cărți.

Așa s'a întemeiat în München o societate cu numele »Selețiunea« constând din intelectualii și fruntașii tuturor țărilor germane. Scopul acestei societăți este a da poporului o selecțiune de cărți sănătoase cu prețul cel mai ieftin posibil, popularizarea autorilor în viață și ținerea de conferinți literare pe înțelesul poporului. Afară de aceasta există și o »centrală« cu menirea de a smulge uitării articole însemnate din diferite reviste și ziare, articole, cari se pierd deodată cu publicarea.

O asemenea societate s'a înființat și în Viena — »Volksaufklärung« — »Luminarea poporului« — și are aceeași misiune.

La noi doar câte un articol searbăd, pe când »Fiul dracului«, »Misteriile Parisului« sau »Căldura din Berlin« circulă printre elevii școalelor medii cu o pace zdrobitoare.

A murit unul din cei mai mari romanști dela universitatea din Berlin: Adolph Tobler. S'a născut în Svițera, patria unui alt corifeu dela universitatea din Viena, a lui W. Meyer-Lübke, care-i consacră un articol înduioșător de cald și simțit în »Neue Freie Presse«.

M. I. R.

Situația politică.

Arad, 19 Aprilie.

Comitetul electoral al partidului național românesc.

Comitetul electoral al partidului național românesc s'a întrunit în Budapesta, sub președinția dlui Gheorghe Pop de Băsești, pentru a aduce hotărâre definitivă în chestia candidărilor și a publicării manifestului.

La ședințele comitetului au luat parte foștii deputați Mihali, Lucaciu, Maniu, Vaida, Vlad, Dr. Ștefan C. Pop, apoi d-nii Braniște, Dr. I. Nedelcu, Dr. P. Corneanu, Dr. M. Grosșian (ca reprezentanți ai cercului Oravița). Din Bihor au fost reprezentate cercul Tinca prin Dr. A. Lazar și Beiușul prin Dr. I. Ciordaș.

Manifestul se va publica probabil mâine.

Un interview cu Kristoffy.

Ziarul berlinez *Morgen* publică în numărul său de ieri un interesant interview cu fostul ministru de Interne Kristoffy. În Ungaria — a spus el — a sosit deja timpul pentru votul universal, egal și direct. Firește că deslegarea acestei probleme nu atâră delă actualul guvern și nu trebuie să așteptăm nici delă partidul muncii naționale, există însă atât în sânul cabinetului cât și în partidul guvernamental un puternic curent pentru votul universal. Calea aderențelor votului universal va trebui să se despartă de calea pe care a apucat contele Tisza cu aderenții săi. În momentul în care proiectul reformei electorale va îmbrăcat forme concrete viața politică a partidului va trebui organizată pe temeluri cu totul nouă. În planul întâi nu va mai sta atunci chestiunea principiilor 67-iste ori cea a principiilor 48-iste, ci hotărâtoare are să fie, atitudinea ce va trebui să se ia față cu problema reformei electorale. Ne putem aștepta ca în noua cameră aderenții votului universal să alcătuiască o majoritate considerabilă, așa că de-legarea acestei probleme nu va mai putea întârzia multă vreme. Cu greu credem să poată intra reprezentanții socialiștilor în cameră; deja în urma alegerilor din Iunie, munci-

nainte invers — scade în strălucios tot mai mult și la urmă dispăre dinaintea curioșității noastre.

A fost cam lungă excursia, încaltea am văzut lucruri interesante. Și am ținut să le spun, ca să vedeți, că cometa nu inspiră nici un motiv de frică. Căci să presupunem, că în noaptea din 18 spre 19 Maiu la 2 ore pământul va trece prin coada cometei, în cel mai rău caz vom avea parte de fenomene optice admirabile.

Dar trecerea pământului prin coada cometei e numai o posibilitate, pentru că sânt foarte mulți *dacă*. Nu e exclus, ca cerul să fie înorat și atunci nimic n'o să vedem din toată zarva, și e întrebare apoi dacă direcția cozii va fi într-o linie cu radiul vector al pământului, va să zică cu linia ce unește centrul pământului cu al cometei... și cine știe fi va coada lungă de 22 milioane km., și lată de 400.000 km. ca să atingă pământul?! Să ne bucurăm de s'ar izbândi cazul din urmă, căci puțin sânt acei muritori, cărora li e dat să vază fenomene rare cosmice.

Se mai spune, că coada cometei va infecta aerul, și va învenina cu cianogen, și cu acid cianhidric,

aducându-ne într-o stare de delin, și apoi omorându-ne. Dar cum dacă ea nu conține gaz, fiind numai un fenomen electric!? S'au să zicem, că e chiar gaz, e însă atât de rar, că se împiedecă în aerul nostru, ca fumul în tavan. N'ar fi nici o mirare, — dupăcum a zis nimerit cineva — dacă ar apărea un individ, și ar povesti, că cometa Halley ne va săra aerul, de oarece ea conține și Na (sare de bucătărie).

De câte ori n'am trecut noi prin cozile cometelor, fără să știm nimic. Și poate nu s'ar și nimic nici acum, dacă socotelile învățătorilor n'ar dovedit-o aceasta ulterior, d. p. în anii 1819 și 1861, apoi prin cometa Biella în anul 1872 și 1885.

Desigur vor fi între d'oaștră unii, cari vă veți gândi la o *eventuală ciocnire* a cometelor cu pământul. Să vă arăt, că așa ceva e *eschis*.

Cometele n'au un plan hotărâit în care să se miște ci căile lor încrucișează în fel și chip orbitele planetelor. Sânt p. u. anumite puncte, *noduri critice*, unde corpurile apropiindu-se reciproc în măsura cea mai mare — ce se poate —, ar putea da loc unei ciocniri. De fapt însă ciocnirea se evită întotdeauna. Căci cantitatea,

masa cometelor e atât de mică și legeră în raport cu cea a pământului — și pământul nu e între cele mai mari planete —, încât cel mult cometa ar trage scurta, de ar cutesa să se apropie, fiind apoi nevoită de ași schimba calea și a și vedea de alt drum.

Ea ar putea produce pe țărâmul nostru cel mult fenomene magnetice și seismice... Și ca să vă încredințați de cele spuse, vă istorisesc un caz caracteristic, care tradează, cum la cea mai mică influință — venită dela vre-un corp ceresc — cometele alunecă de pe calea lor, eschizându-se astfel orice fel de ciocnire.

Așa numita *cometă Lexell* se mișca când-va pe o parabolă, o elipsă foarte lungită. În 1767 ce ia trăsniit prin gând o pornește spre Jupiter, se apropie cât se poate mai tare de el și atinge orbita (calea) acestuia tocmai în punctul critic. Cu o obrăznicie ne mai pomenită ajunge între Jupiter și un satelit (Luna) al acestuia. Jupiter și-a urmat drumul fără zăbavă, cometa Lexell însă a suferit perturbațiuni enorme, calea-i fiind prefăcută într-o elipsă foarte scurtă, cu o durată de învârtire de 5½ ani. Se vede că Lexell n'a învârtat omenie, căci în anul 1773 a îndrăsnit din

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

Tot aceeași cu toaleta în 3 părți **400 coroane.**

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeii separate, în oricare parte a Ardealului în provincia la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă!

voinea însă va sprijini la alegeri pe toți candidații, fie de orice partid, cari se vor declara categoric aderenți al votului universal, egal și secret.

Candidații guvernului.

Partidul guvernului și-a stabilit candidaturile în 40 de cercuri. Comitetul executiv va mai ține încă mai multe ședințe până să completeze definitiv lista candidaților.

Campania electorală.

— Vărsare de sânge în Bihor. —

Duminecă a curs cel dintâi sânge în noua campanie electorală. Jandarmii au împușcat asupra alegătorilor, unguri, din Suplac (com. Bihoru ui), rănind doi alegători, dintre cari unul e pe moarte.

Suplacul e o frunză comună ungurească din cercul electoral al Marghitei, reprezentat, dela 1902 încoace, prin kossuthistul Szatmári Mór. Jandarmii au folosit arma, fiindcă alegătorii kossuthiști au dat cu pietri în candidatul guvernamental.

Candidații guvernamentali.

Azi avea să fie publicată lista candidaților oficiali ai partidului guvernamental. Lista nu s'a publicat însă și, după cum scrie »Die Zeit« din Viena, nici nu se va publica decât pe la sfârșitul lunii, fiindcă pentru vre-o 84 de cercuri partidul guvernamental n'a găsit candidați potriviți.

Vărsare de sânge în Bihor.

Din Marghita ni-se scrie:

»In cuibul de odinioară al liberalilor, noul partid guvernamental a reluat lupta pentru recăștigarea poziției sale pierdute. Până la 1901, aproape toate cercurile electorale cu populație românească din Bihor au fost reprezentate prin deputați liberali, apoi, grație agitațiilor kossuthiste cari, în urma mizeriei

nou a trece prin același punct: Jupiter a lăsat o de astădată fu pace, dar când în anul 1779 și-a vârat din nou nasul și coada în împărăția lui, a alungat-o — poate pentru vecie, — transformându-i ca ea iarăși într-o parabolă.

Vă trebuiesc documente mai vorbitoare?! Dacă va cuteza cometa Halley să treacă prin punctul critic al pământului, va suferi perturbațiuni atât de grozave, încât îi va trece pofta să mai dea față cu el.

Dealțul cometa noastră a dat un rendez-vous Venerii înainte de a ne cerceta pe noi. Și cine știe, dacă Venus va avea poftă să stea de vorbă cu Halley, ori îl va trimite și ea acolo unde a trimis Jupiter pe Lexell. Nu-i vorbă, e Halley băiat frumos, dar... cam bătrânior...

Alungați deci orice frică și îndoială: coada nu ne jenează, iar' o ciocnire e eschisă. C-î mult — cel mult repet — vom trece prin coada nevinovată a cometei Halley... și dacă va fi o noapte înstelată noaptea din 18 spre 19 Mai nou, vom vedea frumoase fenomene, iar' dacă va fi înrouată, posomorâtă ni-se va răpi un prilej foarte rar de a admira și frumsețile necunoscute ale universului. Căci cometele sânt solii universului fără de margine, în cari s'a păstrat naivitatea și zburdălnicia primitivă.

Socotiți ca pe niște pribege, călătoare dela planetă la planetă, dela soare la soare;... priviți-le de niște poete drăgălașe, visătoare... cari n'au astâmpăr nici alinare, și-n dorul lor după ceva nou, necunoscut cutrieră haosul în lung și-n lat. Shakespeare a zis atât de nimerit, că cometele sânt niște materii din cari se țes visele.

Teșeți-vă și d-voastră dragi cititori, vise în noaptea frumoasei Mai, și cu visul acesta să vă alinați și să adormiți domol și-n liniște, pătrunși de armonia poetică și de ritmul sublim a tot ce ne înconjoară.

enorme a poporului au prins ușor rădăcini, rând pe rând cercurile au trecut în mâinile kossuthiștilor: mai întâi Beiușul, apoi Marghita și Aleșd și pe urmă și celelalte cercuri Tinca și Ceica.

Lupta dintre liberali și kossuthiști nu s'a mărginit însă numai la lupta cu cuvântul. Liberalii, apărând influența lor veche, au provocat vărsări de sânge. Cetitorii acestui ziar își vor mai aduce aminte de turburările dela Aleșd, 24 Aprilie 1904, când la o întrunire kossuthistă și între mulțimea adunată jandarmeria numeroasă a avut loc o ciocnire sângeroasă, rămânând pe »câmpul de luptă« mai bine de 30 morți, între ei și sergentul jandarmeriei, și peste 50 de răniți, mare parte români.

Adevărații provocători ai măcelului au fost șefii liberali ai cercului, cari au promovat turburările, pentru a da prilej forței armate să intervină și să împrăștie adunarea kossuthistă. Firește, șefii misterioși nu prevăzuseră o ciocnire atât de sângeroasă.

Și de data a easta iarăș guvernamentalii s'au ciocnit cu kossuthiștii. Poporul, atâțat, s'a împotrivit vorbirii de program a candidatul guvernamental, a dat cu pietri în jandarmi, cari au răspuns cu focuri. Iată ce s'a întâmplat:

Duminecă, la orele 5 d. a., a voit să și țină vorbirea de program, în comuna Suolac, candidatul partidului guvernamental Dr. Mákus László din Oradea-Mare. Comuna aceasta are vre-o 2000 de locuitori, între cari și vre-o 320 români. Alegătorii, aproape toți unguri, fără îndoială ațâțați de corteșii kossuthiști, dar și de alții neri aderenți mari ai fostului deputat Szatmári Mór, l-au întâmpinat pe candidatul guvernamental în capătul satului, rugându-l, între strigăte și protestări, să nu intre în comună că lor nu le trebuie candidatul guvernamental. Acesta, însoțit de pretorul Balázsházy Ivan și de alții, și apărat de trei jandarmi a intrat, cu toate acestea, în comună și a mână la casa comunală, pentru a și ținea acolo vorbirea de program. Alegătorii, îndrăjiți de aceasta, l-au urmărit și la casa comunală, vociferând, țipând și amenințând.

Văzând Dr. Mákus »gitația poporului, s'a hotărât să părăsiască comuna, când de odată o piatră, aruncată din mijlocul mulțimii, l-a lovit pe sergentul de jandarmerie în cap, rănindu-l grav. Jandarmii, se zice că la un semn al pretorelui, au răspuns cu împușcături dintre cari un glonț l-a lovit pe feciorul Bálint Sándor în piept și l-a trecut prin spate rănind și pe un alt om Bodis. Se zice că Bálint, un fecior de vre-o 26 de ani, care în urma ranei primite trage de moarte, nu mai întâmplător a trecut pela casa comunală și n'a avut nici o parte la demonstrații.

Impușcăturile au speriat mulțimea care în câteva clipe s'a împrăștiat în toate părțile. Dr. Mákus a părăsit comuna numai decât, întorcându-se la Marghita.

Vina pentru această vărsare de sânge este a se atribui în rîndul întâi agitațiilor corteșilor kossuthiști.

I. N

Apel către alegătorii din Timiș-Recaș.

Ni se trimite următorul apel: Comitetul central român comitatens din Timișoara pentru conducerea alegerilor dietale din cercurile Beciche-recul mic, Ciacova, Rittberg, Recaş, Lipova și Cocota, în conferința sa ținută în 17 Aprilie între altele a hotărât unanim și candidatura unui deputat dietal cu program național în cercul electoral Timiș-Recaș, care necondiționat să poseadă și limba germană și înștiințând comitetul

central electoral din Budapesta despre această hotărâre s'a adresat acestuia, ca conform deciziunilor conferinței naționale din Sibiu în timpul cel mai scurt posibil să designeze persoana candidatului respectiv.

Drept aceia din încredințarea comitetului comitatens rog și aștept dela toți alegătorii români aparținători partidului național român și peste tot pe toți românii de bine din cercul electoral T.-Recaș să se abțină dela orice mișcare electorală și să se ferească a se angaja la vre-unul dintre candidații partidelor contrare (guvernamental și kossuthist) încă vre-o 10—12 zile, până ce comitetul central electoral din Budapesta va designa persoana cu care avem să intrăm în luptă.

Izbânda noastră e sigură, fiindcă nici unul dintre candidații contrari nu oferă nici o garanție alegătorilor români, ba sânt asigurat, că și dintre nemți, sârbi și șocați mulți cu noi vor ținea.

Sus se avem inimile! Dr. Lucian Georgevici, avocat.

Din cercuri românești.

Zichyfalva. Ni-se scrie: Candidatul oficial al guvernului în acest cerc corupt este contele Eugen Karácsonyi din Bánlak.

Clubul național român încă a candidat pe d. Terentie Opreanu, preot. Al 3 lea candidat serios este d. Dr. Fényes din Buda, cu program social-democrat, care își va începe turneul prin comunitățile române și sârbe în săptămâna luminată. O luptă înversunată se prevede, al cărei sfârșit în crezul cel mai rău pentru noi va fi balotaj. Români, sârbi, o parte mare din nemți, unguri sânt pentru votul universal egal și secret, afară de niște bogătați de șvabi, cari trăesc în ambițiunea că și ei sânt spăhii, și se mulțumesc cu atâta că dau mâna cu d. conte cu ocaziunea desfășurării programului.

Dar astorfel de oameni le vom avea de grijă de astădată, nu ca în trecut.

Frații români din Bánlak și cu ceilalți din cerc să dele serios mână frățescă cu sârbi — apoi d. conte de sigur va și abdice de mandatul acestui cerc. Reculegeți-vă fraților alegători, să nu vi-se mai poată aplica pilda fiilor lui Isac din biblie — ca pentru un bid de linte să plângem și noi și voi — iar generațiunile viitoare să ne blesteme.

I. N.

Cocota. Primim următoarele șire: »Duminecă, la 16 Aprilie, partidul guvernamental al acestui cerc a ținut o conferință pentru proclamarea candidatului său. La această adunare au participat și următorii români rătăciți din Sat-Chinez (Kéz):

Nicolae Stevin, Adrian Moldovan, cari erau naționaliști la alegerea trecută, Teodor Mercea care la alegerea trecută a mers în partida dlui Sever Bocu și de frica dlui Dărăbanț avocat în Timișoara au votat cu Szivak, Vasa Nicolici, Cbiril Intechi, Ioan Ungurlan, Meilă Ienovan și Gheorghe Pantl, care nu lipsește nici dela tîmbalău. Au participat și Alexandru Sandu, învățator amovat din partea conzistorului arădan și metropolitan. Acesta a apelat la minister, și acum speră că, făcându-se guvernamental, comisia administrativă îl va repune în oficiu.

Dela conferință au plecat de-a dreptul la birou unde numai târziu au eșit beți cu toții. Rușine să le fie la acești oameni cari au avere, și cu toate acestea se lasă cumpărați cu băutura și mâncare.

Un sătean.

Candidări.

Ciacova. Duminecă s'a constituit în cercul electoral al Ciacovei partidul guvernamental, alegându-se președinte al partidului Chudy Jenő. La adunare au luat parte toți notarii și primarii comunelor cercului, precum și câțiva alegători români. Candidatul partidului, Manasz Gyula, și-a desfășurat numai decât programul, declarându-se aderent al conșilor Khuen și Tisza.

Făget. Nemess sau Hencz? Aceste două nume agită acum cercul electoral al Făgetului. Partidul guvernamental din cerc l-a candidat, cu program guvernamental, pe avocatul Nemess Zsiga, iar cercurile conducătoare din Budapesta vreau să-l

candideze pe fostul deputat Hencz Károly, care l-a apărut pe ministrul-președinte în Cameră, când a fost atacat de deputații partidului justh.

Tinca. Numărul candidaților e patru: Telegdy József (gub.), Gaál Endre (kossuthist), Podhraszky Dezső (justhist) și Dr. Aurel Lazar (naționalist român).

Huedin. Candidatul guvernamental e contele Lázár István. Mai era și un candidat justhist Tutsek-Sándor, care a renunțat însă.

O întâmplare.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

On. Redacțiune, în nr. 76 al «Tribunei» s'a comunicat la adresa mea și a fiului meu niște șire la cari vă rog să-mi publicați următorul răspuns:

Articolul exprimă jale și durere, doară și suferință că fiul meu și eu am luat parte la venirea pompoasă la Arad a Drului Barabás.

Barabás e un conșcolar și prietin vechiu al meu.

Ținem legătură și prietenie personală de 50 de ani.

Ca politician reprezintă aici votul universal. Domnii deputați ca românii (Goldiș și alții), s'au exprimat că și ei vor ajutama și vor vota cu acel candidat care reprezintă votul universal.

Afii eu, cît și fiul meu cînd e vorba de muncă simtem la locul nostru.

Dovadă că articolul recunoaște, că fiul meu cînd a fost lipsă de el, la serata etnografică romînă a stat la locul și șirul său. Apoi la venirea lui Barabás — ca unui prietin al meu încă și-a făcut datoria.

Principiul nostru este, că mișcarea e viață. Și viața se susține numai prin muncă.

Munca care reprezintă numele Opre, reprezintă munca omenirii întregi fără considerare de neam, religie, ori țară.

În comunicatul la adresa mea se scrie că mă îndelneticesc cu hidroterapie. Autorul e în rătăcire. Locul muncii mele nu l-a văzut niciodată. Munca mea zidește și fortifică puterea fizică, trupească a oamenilor.

La mine e aeropagul puterii fizice și a musculaturii.

Puterea musculaturii superioare clădește în creerii omenirii o viață intelectuală superioară, putere de luptă și virtute.

În fine articolul îmi impută că nu sînt român bun. Aici am să mă legitimez cum stau:

Mama tatălui meu își are originea din familie maghiară din Salonta.

Tatăl meu își are originea din colonia franceză cu numele l'Opre. Așa a devenit cu timpul numele Opre. Iar moșii noștri trăind printre romîni au devenit gr-or.

Toată viața și munca mea e o carte deschisă. La numele și munca mea vin aici la Arad scriitori iluștri din Budapesta. Proprietari mari din toată țara. Ba am cîștigat onoare numelui meu întru afii, că oameni iluștri, ca contele Pechy a venit la mine dela renumitul sanator Lahmann, din Germania. Iar alții au venit la mine și la numele meu din Bavaria, dela renumitul sanator a lui Kneipp.

Drept aceea mă rog de d. autor să nu-i fie rușine de numele Opre. Dr. Opre, avocat.

Abonați „Tribuna“.

Rugăm cu stăruință pe toți abonații noștri în întârziere cu plata abonamentului să grăbiască cu achitarea sumelor ce ne dătoresc, ca să nu fim nevoiți a le întreprinde trimiterea ziarului și a încasa pretenșiunea noastră pe altă cale.

Rugăm de-aseenea și abonații a căror abonament a expirat cu sfârșitul lunii Martie, să binevoiască a-și înnoi abonamentul pe noul cartal Aprilie—Iunie.

Apelăm în acelaș timp la toți cititorii noștri să răspândiască ziarul nostru între cunoscuții lor, înlesnindu-ne prin câștigarea de abonați noi, lupta pentru marea cauză a neamului românesc.

Red. și Adm. »Tribuna«.

INFORMAȚIUNI.

ARAD 19 Aprilie n. 1910.

DI I. Slaviciu în Budapesta. Di Ioan Slaviciu, merituosul nostru publi ist, va sosi mâne dimineața la Budapesta, unde va petrece mai multe zile. Tinerimea romînă pregătește în onoarea lui o serbare intimă.

— **Dela »Teatrul Național«** din București. Duminecă dimineața s'a făcut în Teatrul Național din București alegerea a trei dintre autorii dramatici, în vederea numirii unuia care să-l reprezinte în comitetul de lectură al Teatrului. Alegerea a fost prezidată de d. Pompiliu Ellade.

Au participat d-nii: Alexandrescu-Dorna, V. Alexandrescu, I. Bacalbașa, Z. Bârsan, T. Duțescu-Duțu, I. Daus, A. G. Florescu, V. Leonescu, N. D. Popescu, G. Ranetti, Rădulescu-Niger, Mircea Demetriade, Iuliu Roșca, P. Macri, I. Malla, Mihăileanu, V. Toneanu, N. Tinc, C. Grigorescu, P. Gusti, R. Rosetti și d-na Constanța Hodoș.

Au întrunit d-nii Barbu Dalavrancea, A. G. Florescu și G. Ranetti, câte 14 voturi: I. Bacalbașa 11, I. L. Caragiale 6, d-na Hodoș 2 și alții câte un vot.

Au fost proclamați aleși primii trei cari au întrunit câte 14 voturi. Dintre aceștia ministerul va numi pe unul în comitetul de lectură al Teatrului.

După alegere cel prezenți au semnat un proces verbal pentru constituirea unei societăți a autorilor dramatici.

Au fost delegați d-nii A. G. Florescu și Iuliu Roșca să întocmiască statutele. D. Pompiliu Ellade a fost proclamat membru al societății.

— **Roosevelt în Ungaria.** Fostul președinte al statelor-unite a plecat azi din Budapesta la Bâbolna, pe tru a vizita hergheliile statului. A fost primit și aici cu mari ovații, Roosevelt a fost însoțit de miniștri Hieronymi și Serényi.

Dela Bâbolna, Roosevelt s'a întors azi seară. Mâne va părăsi Budapesta.

Ziarele din Viena, în special cele creștin-sociale, arată că Roosevelt a trecut la Budapesta departe peste marginile seriozității și ale cumpătului cînd a afirmat despre unguri că ar fi cel mai iubitor de libertate dintre toate popoarele Europei și că ei ar fi fost în scurgerea veacurilor aici în bazele Europei sabia de apărare a apusului cultural. »Reichspost« arată cu drept cuvânt că nu ungurii au fost în trecut scutul civilizației, ci alte popoare, căci bine știut este că ungurii dimpotrivă au îmbiat aproape totdeauna turcilor, ajutorul lor și au fost astfel mai curând sprijinitorii semilunei decât dușmanii ei. Aceleași ziare se ocupă și cu vorbirea pe care i-a adresat-o lui Roosevelt Apponyi, în calitate de președinte al grupului interparlamentar ungar și constată că »difficile est satiram non scribere«, citind exhortațiilor acestui ipocrit.

— **Călătoria arhiducelui Francisc Ferdinand.** Ieri a plecat din Pola — după ce venise din Brioni — arhiducele Francisc Ferdinand cu familia sa și s'a dus

în Boemia. În Pola a sosit cu iahtul »Lacroma« și a fost întâmpinat de amiralul portului, de primar, notabilitățile orașului și o mare mulțime de oameni. Cînd arhiducele și soția sa princesa de Hohenberg au pășit pe uscat, lumea a izbucnit în puternice urale iar damele care erau de față au oferit princesei buchete de flori. Arhiducele a vorbit aproape cu toți exprimându-și mulțămirea asupra petrecerii sale în Brioni și pe Adria. Cu trenul de 4 după masă, arhiducele și-a continuat drumul, peste Klagenfurt.

— **Hirotesire.** Citim în »Telegr. Rom.«: Eri, Duminecă, la începutul sfintei liturgii, părintele Protosincelul Dr. Miron E. Cristea, episcopul Caransebeșului, a fost înaintat din partea Înaltpreasfinițului domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Meșianu la rangul de Arhimandit. Preacuvioșia Sa a celebrat apoi sfânta liturghie, asistat de d-nii protopresbiteri Ion Droc și Dr. Ioan Stroiă, și de diaconul Dr. Vasile Stan, profesor seminarial.

— **Grevă în Azuga.** De mai bine de două săptămâni lucrătorii din fabricile de postav și mobile din Azuga (România) sînt în grevă.

Cauzele care a determinat pe lucrători să înceteze lucrul sînt următoarele:

În fiecare săptămână se oprește dela fiecare lucrător câte 5 lei din salariu care variază dela lei 220 până la lei 350. Traiul s'a scumplit în mod îngrozitor în așa fel că lemnele costă 420 sute de kilograme, iar pâinea neagră 35 bani. Până acum nu s'a ajuns la nici o înțelegere între lucrători și direcțiunea fabricii. Au sosit la fața locului autoritățile din Ploiești și Sinaia, precum administratorul plășii și comandantul jandarmilor, împreună cu o campanie de jandarmi.

Din ordinul autorităților toate localurile de consumație au fost închise și s'a interzis a primi pe muncitori greviști.

Sâmbătă au fost arestați 6 din muncitori cari nu vor să lucreze fiind bănuți că ei ar fi instigat pe muncitori să părăsească lucrul.

Comitetul central al organizațiilor sindicale din București se interesează și sprijină cauza muncitorilor din Azuga.

— **Explozie într'o fabrică de chibrituri.** Din Seghedin se telegrafiază că azi dimineață, la orele 9 și jumătate, în fabrica de chibrituri a lui Pálffy s'a întâmplat o groaznică explozie de cazan, care a omorît 11 muncitori și rănind pe 21 de inși. Dintra morți 10 sînt fete, cea mai mare de 17 ani, și un bărbat.

Fochistul Ortner, care a fost și el grav rănit, a declarat că vina pentru această catastrofă e a mecanicului, căruia de mult i-s'a adus la cunoștință că acest cazan e defectuos. Mecanicul însă del a numai din umeri. Azi dimineață, cazanul s'a găurit și apa s'a scurs din el, producând explozia fatală.

Răniții au fost transportați în spital. Autoritățile au pornit o anchetă severă.

— **Moartea unui regicid.** Din Belgrad se telegrafiază că Alexandru Mașin, colonel în retragere, cumnatul reginei de odinioară Draga a Serbiei și unul dintre șefii revoluției sângeroase din 1903, — a răpusat eri seară după suferințe îndelungate.

Colonelul Mașin a fost multă vreme omul de încredere al regelui Alexandru, împotriva lui se

Fotografierile cu electricitate a lui

DAJKOVITS

Pe timp înourat și întunecos sînt cele mai acomodate.

== »Saspalota« în Oradea-mare — Nagyvárad.

la căsătorie regelui cu Drăga Mașin, a fost înțeles și a trecut în tabăra conspiranților cari în 1903 au omorât pe rege și regină.

Supt noul rege Petru, a fost numit ministru al afacerilor publice dar la dorința stăruitoare a Anului s'a retras din viața politică.

— **Moștenirea lui E. Carada.** Sâmbătă la orele 8 dim. d. stagiar C. Stoicescu dela secția I-a trib. Ilfov însoțit de greffier Popescu, — în urma cererii făcute de moștenitorii de sînge ai defunctului Carada, s'a prezentat în strada Pitarosu 10, pentru a îndeplini formalitățile de punere în posesie a averii rămase ca moștenire.

Operația de punere în posesie a durat până la orele 7 seara.

Moștenitorii direcți ai averii rămase sînt: Carada, d-na Ema I. Teodorian, mama specialistului nuvelist d. Caton Theodorian, Elena Hesselmann și d-nii I. Bălănescu și C. Bălănescu.

Suma exactă rămasă ca moștenire este de 1.600.000 lei, constând în imobile, titluri de rentă și valori.

— **Serbarea zilei de 3/15 Mai 1848.** Din București ni-se scrie: Societatea »Carpații» a românilor ardeleni va sărbători și anul acesta marșul de 3/15 Mai 1848, aniversarea adunării naționale de pe »Câmpul libertății» de lângă Blaj. Comitetul societății organizează cu reducere convenită pe căile ferate, o excursiune impulsionată la Sinaia, unde se va sluji un Te-Deum pentru odihna luptătorilor morți în revoluția din 1848 a românilor ardeleni. Se va ține și o conferință despre însemnătatea zilei, apoi va urma o masă comună, la care vor putea lua parte toți excursioniștii. Serbarea va începe Duminică 2 Mai a. c. Societatea »Carpații» apelează la toți românii de inimă și în deosebi la ardelenii din Capitală și din țară să se înscrie cât de mulți, cu familiile lor, la această excursiune însuflețitoare.

Inscrierile să se adreseze din vreme la d-nii: Tețu str. Lipscași 1; N. Lupan calea Victoriei 24; N. Mircea str. Slavropoleos 5; A. Bărsan, la »Banca Poporului» str. Academiei și F. Babeș, calea Victoriei 156. Taxa de înscriere la această excursiune este 2 l. și 50 b. de persoană, copiii sînt scutiți.

— **Juvaerele lui Arnanden.** Poliția din Budapesta punând mîna pe fata care încercase să amaneze juvaerele suspecte la banca din Făgăraș, crezuse să fi pus mîna pe jefuitorii giuvargiului din Paris. Când a fost excortată fata la Budapesta, s'a dovedit că juvaerele sînt false și numai aurul e veritabil, așa că nu 50000, dar abea 400 de coroane dacă fac. Acum poliția a dat de altă încurcătură și caută urmele celorlalți complici ai fetei, căci se crede că nu e cea dintâi escrocherie a lor și desigur în alte părți vor fi avut mai mult noroc ca la Făgăraș. Un frate al fetei a fost arestat.

— **Lupta contra negoțului de fete.** Din Paris vine știrea că în ministerul de externe s'a deschis supt președenția ministrului de externe Pichon o consultație pentru a discuta dispozițiile ce ar trebui luate contra negoțului de fete. Participanții au ales ca președinte pentru conferința ce se va ține în

curînd, pe senatorul Beranger, iar ca vicepreședinte pe delegatul elvețian Lardy.

— **Advocat nou.** Ni-se anunță că d. Dr. Ioan Ember și a deschis cancelaria advocațială în Huedin (Bánffy-Hunyad).

— **Despărțământul Făgăraș al reuniunii învățătorilor din archidieceza gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș,** conform §-ului 21 din statute își va ține adunarea de primăvară Duminică la 8 Mai st. n. a. c. în comuna Köhalm (Cohalm).

— **Catastrofa balonului »Delitsch».** Despre catastrofa aceasta, despre care am scris și în numărul nostru de ieri, din Reichensachsen se comunică următoarele amănunte:

Balonul a fost surprins de un uragan. Fiind lovit de un trăsnet, gazele din balon au explodat și nacela s'a prăbușit cu o iuteală vertiginosă la pămînt.

Catastrofa, care s'a întîmplat noaptea, n'a fost observată de nimeni. La ora 1 noaptea un polițist a zărit o flacăra mare pe cer, însă fără ași putea face o idee asupra originii acestui fenomen.

Un țaran din Reichensachsen, fiind deșteptat din somn de un șgomot puternic, a alergat la fereastră ca să vadă ce s'a întîmplat. Afară era întuneric, astfel că nu se putea vedea nimic. Dîmineața la orele 6 țaranul a eșit în curte și atunci a zărit pe un vișin din grădina vecinului câteva bucăți din învelișul balonului. Lângă vișin a observat două brațe omenești. Nacela balonului intrase adînc în pămînt. Lângă nacelă zăceau două cadavre, oribil mutilate. La o mică distanță se aflau cadavrele celorlalți doi aeronauți. Căderea a fost atât de violentă încît și cadavrele intraseră în pămînt.

Țaranul îngrozit de această priveliște oribilă, a anunțat primăria, care a dispus ridicarea cadavrelor.

Pe locul dezastrului s'a găsit și cadavrul înșăngerat al conducătorului balonului. Din însemnările conducătorului reese că balonul s'a ridicat Sâmbătă seara la orele 6 și 5 minute din Bitterfeld, avînd pe bord următoarele persoane: Căpitanul K. Luft, conducătorul balonului, inginerul Leuchsenring, funcționar al societății de aviațiune din Bitterfeld, medicul veterinar Höcker din Lipsca și comerciantul Graupner din München.

Se crede că balonul a căzut dela o înălțime de 600 până la 800 de metri. Experții au constatat că moartea aeronauților se atribuie căderii iar nu trăsnetului.

Pe fețele victimelor este imprimată disperarea și groaza.

— **Daruri marinimoase.** Ni se scrie: În numele comunei bisericesti din Gurarău mă îndrept către stîmpanii domni conducători al Institutului de credit și economii »Crișana» din Brad rugîndu-l a primi și pe aceasta cale calde mulțumiri pentru marinimosul dar de 100 cor. oferit pe sama nou-edificatului biserică.

Tot supt influința acelor sentimente de stimă și recunoștință adresez profundă mulțumită și bunului creștin Moisa Barbacelu și soției din Almaș. cari încă au donat pe sama bisericii nou-edificate un rînd de odăjdii preoțești în valoare de 60 cor. Pleșcuța la 5/18 Aprilie 1910. Sabin Stănișan, cand. of. parohial.

— **Serata literară a studenților din Budapesta.** Ni se scrie: Serata literară aranjată Sâmbătă de studenții noștri universitari a reușit peste așteptări. Colonia a venit la serată în număr frumos. Studentul în litere, d. I. Duma a citit despre Titu Maiorescu; d. Sabin Evușianu despre cometa Halley și s'au citit și poezii pe ales din producția poetelor noastre Adelina Tăslăuanu (A. O. Maior), Maria Cunțan și Ecaterina Pliș, apoi o poezie originală a unui student care iscălește cu pseudonimul A. Seca. S'a cântat din vioară și cu vocea. Tinerimea are de gînd să aranjeze după sărbătoarea Paștelui o petrecere cu joc.

— **Concursul de aviațiune din Nizza.** La concursul de aviațiune din Nizza a avut alături loc o scenă foarte zguduitoare. Un aviator american Robinson s'a ridicat cu aparatul său biplan sistem Fahrman la o sută cincizeci metri înălțime. În zbor însă a fost ajuns de aviatorul rus Efimov și ciocnindu se aparatele Robinson a căzut în mare de unde a fost scos de barcașii. Aparatul însă s'a sfărmat cu desăvârșire. O altă telegramă din Nizza spune că francezul Rougler încercînd o ascenziune a căzut de-aseenea în mare pe cînd abia se ridicase cincisprezece met. peste suprafață. Căzînd o sîrmă i-a crăpat fața, aparatul însă a căzut la adînc.

— **Erată.** La serata artistică din Oradea-mare au binevoit a mai suprasolvi următorii a căror nume ne-a scăpat. Dr. Vasile Bianu, Buzău și Dr. Romulus Dobo, Orăștie fiecare cu cîte 20 cor.

— **Mulțumită publică.** Dl Vasile de Stroescu din Davos Elveția a binevoit a dona în scopul zidirii bisericii noastre suma de 200 cor., pentru care binefacere și pe această cale îi exprimăm mulțumită în numele comunei bisericesti. Sinersig, la Aprilie 1910. Vichentie Pinteș, preot, Ispas Mărza, Nicolae Ignia, epitropi.

x **Petele din față.** Deja e vremea să ne gîndim cum să alungăm petele atît de neplăcute din față, sau ce să facem ca în genere să nu mai apară. Cel mai bun medicament contra petelor e alifia americană a lui Molnár, acărei efect e sigur și înirece orice alifii anunțate pînă aici. E recomandată de medici renumiți ca un articol cosmetic neîntrecut. Un flacon expedit gratis costă 2 coroane 20 bani și se găsește numai la inventator; farmacia la Duhul Sfînt alui Molnár Iános Szombathely, Föter 42 tr. Amănunte între inseratele de azi.

x **Pentru 60 de fileri,** poți pregăti ușor acasă 2 litri licheruri Alasch sau Anisette, Benedictin, Chartreuse, Curacao, Persecă, Pară imperială, Chimin, Căfea, Rosa, Vanilie, Silvoriu, Rachiu de drojii și Rom. 10 doze în prețul de 6 coroane, cu modul de pregătire expediază franco. Burger Frigyes, farmacist în Cluj-Kolozsvár.

Cronica socială și artistică.

Serată literară în Cluj. Ni se scrie că Joi în 21 l. c. st. n. Dl profesor din Blaj Dr. Vasile Suciu, va ține o conferință despre: *Religie și filozofie* în sala de sus a »Hotelului central», în cadrele unei serate ce o va aranja despărțământul Cluj al »Astreii» cu concursul tinerimei universitare române din loc.

Petrecere și serată declamatorică în Pecica. Tinerimea română din Pecica, invită la serata declamatorică teatrală urmată de joc pe care va aranja în seara a doua de Paști, la 2 Mai st. n. 1910, în sala festivă dela otelul »Central» din Pecica. Venitul curat este destinat »Bibliotecii populare» din Pecica. Damele sînt rugate a se prezinta în costum național sau în toaletă simplă.

Programa: 1. »Nunța Zamfirei», poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara E. Ugliș. 2. »Cinematograf» comedie de D. Boșca. Persoanele: Ardelean, profesor, d. N. Barbu. Adela, soția lui, d-șoara F. Tămășdan. Alexandru, fiul lor d. A. Ioanovicu. Bucur, șef de gară, d. S. Trifu. Floarea, soția lui, d-șoara S. Tașcă. Haralamb, servitor, d. P. Ugrîș. Clara, nepoata lor, d-șoara A. Dragoș. Un poștaș, d. G. Popu. 3. »Insurășilă», cuplet comic de I. Vulcan, predat de d. P. Ugliș. 4. »Cinel-Cinel» teatru cu cîntece într'un act, de V. Alecsandri. Persoanele: Pitarul Sandu, boier de 50 de ani, d. A. Ioanovicu. Smărăndița, nepoata lui, d-șoara E. Moldovan. Tincuța, verișoara Smărăndiței, d-șoara A. Dragoș. Florica, tineră țarancă, d-șoara S. Moldovan. Graur, fecior boieresc, d. I. Tașcă. Dame, țarani, coriști.

Gulere și manșete mai frumos curățeste fabrica de spălat cu aburi

UNIÓ

Cluj-Kolozsvár, Ferencz József-út 102.

Telefon Nr. 395.

Lucrările din provincă dacă trec peste 5 cor. le retrimite franco.

5. »Cali țiganului«, anecdotă de Th. Speranță, predată de d. P. Ugliș.

Petrecere și serată declamatorică în Buteni. Tinerimea română din Buteni invită la petrecerea declamatorică teatrală, urmată de joc, pe care o va da a doua zi de Paști (Luni, în 2 Mai st. n.) în sala otelului »Cor. ana« din localitate. Patronesele seratei sânt doamnele Dr. Popa și Dr. Grozda.

Program: 1. »O fată tânără pe patul morții«, D. Bolintineanu. 2. »Barbul lăutarul« de V. Alexandri. 3. »Și pe urmă șezl« de T. Speranță. 4. »Păcală și Tândală«, dialog comic, de V. Alexandri. 5. »Dascălul și scriptura«, T. Speranță. 6. Declamațiune. După producțiune se va juca »Călușerul« și »Bătuta«. Venitul curat e destinat pentru cultura poporului român din Buteni.

ECONOMIE.

Banca de asigurare românească.

Citim în »Rev. economică« din Sibiu: Încă în Februarie a. c. membrii »Solidarității« și bărbaii fruntași ai vieții noastre publice au fost puși în curent, prin un raport special, cu stadiul în care se afla atunci chestiunea societății de asigurare. Conform celor comunicate în acel raport se știe, că deși chestiunea peste tot era lămurită din toate punctele de vedere și deși asupra posibilității înființării și succesului întreprinderii nu mai era nici o îndoială, totuși direcțiunea »Solidarității« a decis ca înainte de a lua o poziție definitivă în această chestiune, secretarul ei să studieze și raporteze asupra cauzelor, cari au zădărnicit progresul unor societăți de asigurare înființate în timpul mai nou, special în ultimile două decenii. Aceasta s'a și întâmplat, și astăzi suntem în poziție a raporta celor interesați, că secretarul însoțirii noastre, conformându-se mandatului primit, în decursul unei trecute a adunat în Budapesta și Viena un important material menit să lămurească și mai bine și să completeze definitiv raportul său cu privire la înființarea bancă de asigurare. Materialul adunat e în prelucrare și va fi prezentat și debătut în proxima ședință a direcțiunii »Solidarității«, după care va fi dat și publicității. Și până atunci putem anticipa că — după informațiunile luate — cauzele nesuccesului societăților de asigurare, cari n'au putut prospera sânt aproape exclusiv de ordin individual și că ele nu se pot generaliza. Cauzele acestea se reduc cu deosebire la două împrejurări: sau lipsă de pricere, de cunoștințe speciale și lipsa de praxă a conducătorilor sau apoi administrarea rea, mania de a face afaceri multe și solide și cheltuielile fără socoteală. În raportul secretarului »Solidarității« se vor vedea, toate acestea până în cele mai mici amănunte. Se va arăta însă și astfel de exemple prin cari se va dovedi că chiar și societăți, cari au început-o rău și fără calcul, prin câte o reorganizare temeinică de oameni și acțiune s'au putut reculege așa, că azi sânt în plină prosperitate. Iar acele din societăți, cari din capul locului au fost puse la cale de oameni serioși și conduse cu pricepere și cruțare, n'au întâmpinat niciodată greutăți pe cari să nu le poată învinge, ci s'au consolidat și întărit dela prima pășire în public dobândind rezultate din an în an tot mai evidente. Credem că noul raport al »Solidarității«, bazat nu numai pe studiile proprii, ci și pe colaborarea unor distinși oameni de specialitate, ne va întări și mai mult convingerea că la noi și prin noi o bancă de asigurare va avea un viitor destul de sigur și frumos. E o convingere aceasta căreia i-s'a dat expresiune deja și până acum prin mai multe epistole primite în această chestiune, la biroul »Solidarității« dela mai mulți fruntași ai vieții noastre publice, cum și dela unii oameni de specialitate, cari, deși străini de noi, urmăresc cu atențiune acțiunea noastră.

Insoțire nouă de credit »Raiffeisen« în comitatul Sibiu. La sfatul zelosului secretar al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«, domnul Victor Tordășianu, preotul Constantin Moldovan stăruind în mai multe prelegeri înaintea poporului din Cristian, cu conlucrarea domnilor învățători I. Popp și Stefan Pau — s'a înființat o însoțire care s'a și înregistrat la tribunal. Activitatea și-a început-o în 10 Aprilie 1910 st. n. Cunoscând bine împrejurările de traiu precum și ocupațiunile oamenilor, credem că această însoțire va fi de-o ajutorință netăgăduită pentru toți. Este prima instituție înființată aici pentru popor și chiar de aceia, cari nu sânt astăzi membri, însemnătatea acestei instituțiuni și se vor grupa toți în jurul ei lăsând la o parte sprijinirea însoțirilor străine de interesele noastre. Insoțirea dă împrumuturi cu 8% depunerii primește cu 5%.

Plata grânelor din Aradul-Nou

15 April 1910.

S'a vândut azi:

grâu 300 mm.	12. — 12.30
orz mm.	6.10 — —
ovăz mm.	6.50 — —
secară mm.	7.50 — —
păpușol 400 mm.	5.30 — 5.40

*reținerile sunt socotite în corcane și după 30 klg

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 2 Aprilie 1910.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Orzu nou

De Tisa — — — — —	26 K. 90
Din comitatul Albei — —	27 » 05
De Pesta — — — — —	26 » 80
Bănățanesc — — — — —	26 » 40
De Bacica — — — — —	26 » 40
Secară de calitate I. — —	16 » 80
Orzul de untreț, calitate I. —	14 » 75
Ovăs de calitate I. — — —	14 » 90
Cacuruz — — — — —	11 » 70

BIBLIOGRAFII.

Ciprian Porumbescu, editat.

Mai bine de două zeci de ani s'au strecurat, de când în Bucovina, în satul său natal, în Stupca, doarme somnul veșnic unul dintre marii noștri compozitori muzicali — *Ciprian Porumbescu*.

Părea uitat acel care a murit de tânăr și-n câțiva ani ai vicții sale ne-a smuls din sufletul și simțirea lui acea muzică duiosă și măiastră așa cum este a neamului românesc.

Dar într-o zi de primăvară, când pasările aduc cântarea lor ffermecătoare, în muzica dumnezeiască din natură, în liniștitul sat, în curtea bisericii mici, la crucea simplă, cu *tricolorul* pe ea, prea scumpă pentru noi românii cu frunțile plecate popor și inteligență a îngenuchiat, din ochi au curs lacrimi, din inimi multă durere — căci după douzeci de ani — se pomenea cu smerenie numele scump al lui Ciprian Porumbescu.

Și nu putea să fie uitat cu nici un preț nici artistul muzical, nici comoara lui de cântece așa de minunate.

Doinele lui, cântecele de bărbătle și de duiosie erau cântate pretutindeni, din gură în gură, de popor, dar nu se știa de mulți de cine sânt făcute — căci operele muzicale ale acestui mare artist nu erau editate.

Și la această rugăciune duiosă din 1908, s'a plâns mult și cu recunoștință pentru pierderea lui Ciprian.

Aureola marelui artist acum lumina mai puternic mormântul.

Dela acest eveniment a pornit trezirea noastră și greșeala ce-am făcut că abia acum să ne dăm seama de uitarea neertată.

Dar pe semne de așa soartă au parte marile talente la orice popor.

Părintele Const. Morariu a scris într-o broșură minunate amintiri din viața lui Ciprian Porumbescu, tot așa de frumos a scris și d. Dr. V. Branște.

Și-au trecut abia doi ani și vedem visul cu ochii implinit spre fericirea întregii suflări românești, căci în urma încordării muncii a Reuniunii de cântare »Ciprian Porumbescu« din Suceava, în urma geneozității d.nei Maria Rașu (Porumbescu) soră cu Ciprian, și-a soțului D. sale Liviu, cari »u păstrat manuscrisurile și le-au cedat reuniunii — se poate avea fascicola I din operele lui Porumbescu.

În acest op se cuprinde: »Deviza« (Pe al nostru steag e scris unirea). »La un nor«, »În pădure«, »După un veac de suferință«, »O zi frumoasă ai sosit«, »Marșul călărășor«, »Ieri o floare radioasă«, »Sânt arboros«, »Sosirea primăverii«.

Aceasta înseamnă un eveniment în mișcarea artistică a neamului nostru din cele mai prețioase.

Credem, că fiecare român, va contribui la răspândirea operilor lui Ciprian Porumbescu, mai întâi să se desfacă fascicola I, ca să se poată edita și celelalte.

Să luăm exemplul dela neamurile străine, căci pe lângă o literatură românească ce cu bucurie a luat avânt, să nu stăm mai pe jos nici în domeniul muzicii.

Căci din gradul de răspândire a artei se cunoaște adevărata valoare a unui popor. C. C.

»Vatra familiară«. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Ediția II, revăzută și întregită. Editată de Societatea de lectură »Inocențiu Micu Clain« a teologilor din Blaj. Această cărticică, menită păturii noastre largi, orășeni și săteni deopotrivă, în prima ediție a fost primită cu multă simpatie de obștea cetitoare. Do vadă împrejurarea, că în cursul alor 3 4 luni s'a epuizat cu totul. Cu aceeaș simpatie a fost primită de presă și de cercurile literare competente. Iată, de pildă, recenzia prezentată comitetului central al »Asociațiunii«, care e o justă și frumoasă apreciere:

»Cărticica »Vatra familiară« de F. X. Wetzel, tradusă de Societatea »Inocențiu Micu Clain« a teologilor din Blaj, ne prezintă idealizarea vieții unei familii. Ea dă învățături, în formă literară frumoasă, în spiritul religiei creștine, a științei de azi, despre baza adevărată și despre condițiile vieții familiare și sociale. Discută valoarea credinței și iubirii pentru viața familiară, condițiile unei case de locuit, însușirile și datorințele unei soții bune și a unui soț ideal, lectura indispensabilă pentru o familie, credința reciprocă între membrii familiei, înfrinerea dela băutura, ca condiție pentru sănătatea, individuală, virtutea, creșterea copiilor, ș. a., scurt tratează despre tot, ce contribuie la fericirea vieții familiare, care face baza solidă la țaria statului și bisericii, toate pilduite cu date luate din viața reală, religie și știință.

Tot ce ni se spune în această cărticică se exprimă în un stil frumos, avântat impresionator. Limba e destul de bună, ici coala se simte însă influința limbii, din care s'a tradus. Această cărticică merită să fie lătită în cercurile largi a celor cari știu ceti, căci ea oferă o lectură, ce trebuie să fie binefăcătoare. Propun, ca comitetul »Asociațiunii« să se îngrijească de a se procura exemplare din această cărticică pentru Bibliotecile populare. A doua ediție se înfățișează în formă premeinită. S'a revăzut cu grije și s'a întregit, lărgindu-se și îmbogățindu-se părțile, cari s'au relevat mai sărace. S'a stăruit mult, ca să fie cit mai românească supt toate privirile. Și, în chipul aceasta, se pune la îndemina publicului mare o carte, care merită toată luarea aminte și o răspândire cit mai largă. Se află la toate librăriile românești și la societatea »Inocențiu Micu Clain« în Blaj (Balázsfalva). Prețul 30 bani. Dr. I. Blaga.

Redactor responsabil: Iuliu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welszmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

Credit pe ipotecă, pe camblia
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Să nu se confunde cu alte firme!

MOBILE

Recomand mobile pentru dormitoare sufragerii și saloane prima calitate, stil modern din cele mai preferite soiuri de lemn ca: cires, jugastru, corn, mähágoni și patisandru, deasemenea aranjament, cel mai nou model pentru anticamere, bucătării și personal.

Cu deosebită stimă:

Varga József tâmplar (măsar) exclusiv,
Arad, Kápolna-u. nr. 6b.

Magazin deschis nu am.

Serviciu prompt. Prețuri ieftine.

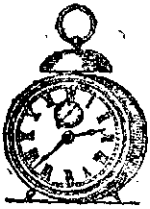
SLEPÁK A.

orologier, aurar și giuvaergiu în

Marosvásárhely, Széchenyi-tér nr. 43.

Mare depozit de tot felul de oroloage de buzunar, de părete, atrnătoare precum și tot felul de giuvaerice de aur și argint. Reparări de oroloage și giuvaerice se efectuează prompt.

Giuvaere vechi de aur și argint le schimb sau le cumpăr cu cel mai mare preț de zi.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

Karlsbad, Haus Feigenbaum
— vis-à-vis de Mühlbrunn. —

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de fálpi, fabricația proprie de partea de sus a șhetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsește cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

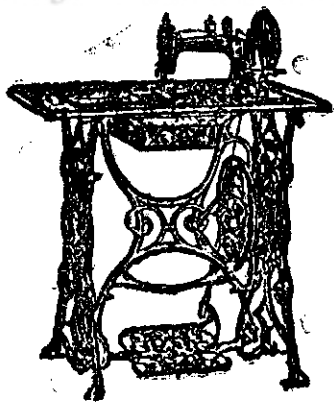

Distins cu diploma de recunoștință
: în anul 1904. :

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

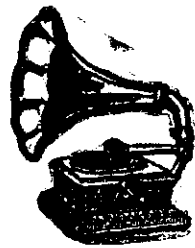
STAMM EDE succesor RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Gramofoane și Patefoane veritabile, precum și de cele fără diaphazon.
Telefon nr. 459.
— Preț curent gratuit. —

Are magazin de mașini de cusut PFAPP de toată mărimea și cu prețurile moderate. Mare asertiment de Goarne. Prețurile se pot solvi și în rate.

Prima societate de Credit Funciar Român din București.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștință publică că Vinei 9/22 Aprilie a c., se vor trage la sorți scrisuri funciare rurale pentru un capital de Lei: 1,846.800 din care:

Scrisuri 40% a 22-a tragere Lei: 140.300.—

Scrisuri 50% a 57-a tragere Lei: 1.706.500.—

Tragerea la sorți se va face la orele 3 p. m., în ședința publică în localul Societății Strada Colței No. 27.

Direcțiunea.

Wurmlinger Mátyás,

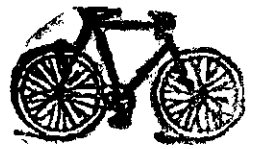
lăcătar specialist pentru edificii.

Intreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în

Lugoj, str. Weis nr. 6.

Primul atelier de reparaturi din Lugoj.

Intreprindem și executăm tot felul de lucru și reparaturi ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

S'au ieftinit cărbunii.

Care de acum își câștigă sau abonează cărbuni și cochs pentru iarnă, economisește 25%!

100 Klgr. cochs de fabrică de gaz cor. 4.60.
100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Prusia cor. 4.60.

100 Klgr. cărbuni de piatră salon de Jil c. 4.—.
100 Klgr. cărbuni de lemn fără praf cor. 6.—.
100 Klgr. de cărbuni pentru fauri cor. 4.60.

Róth József mare neguțător de cărbuni

Arad, Eötvös-u. 3.

Nr. Telefonului 63.

Pentru fabrici, mori precum și pentru trierat expediez cărbunii de Prusia de calitate cea mai bună.

Cea mai mare fabrică de ceasuri de turn din Ungaria
aranjată cu putere de aburi

BODITSI SANDOR

— turnătorie de clopote și ciasornice de turn, în —

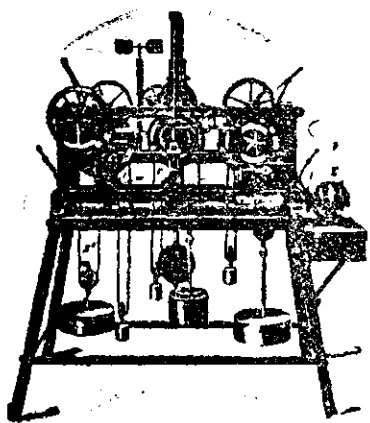
BAJA (BACICA).

Recomandă îndeosebi cele mai perfecte **CIASURI DE TURN**

pentru biserici, primării, castele, școli și fabrici, cari cu construcție perfectă nouă de tot și înpre lucrare solidă. Afară de aceia atrage luarea aminte a onorațiilor preoți

Pregătește clopote în toate mărimile. Se refnoiesc și repară clopote vechi; ciasurile de turn pe lângă cheazășie. — Onor. comitete, plebanile și curatorii primesc avant. de aplăți în rate. BUDGET GRATIS.

MAREI TURNĂTORII DE CLOPOTE.

și a on. comitete bisericești asupra

Fond. în a. 1860.
NÁDER J.

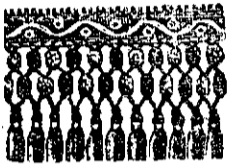
măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente **cuțite de buzunar** cu lăiș englez și Solingen, cuțite de bucătărie din oțelul cel mai bun ș. a. cuțite pentru curățitul legumelor, pentru tăiatul prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și cuțite pentru caș. Cuțite pentru măcelari și cărnățari, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri: mașini de tuns, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii mănutoari. — Recvizite de masă din Alpacca și pacfon, de prima calitate. — Ori-ce reparări de bransa aceasta precum și ascuțire, le execut în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate.

NAGYIVÁN ANTAL găitănar
SEGHEDIN—SZEGED, Zrínyi-utca 2.

Am onoarea să aduc la cunoștința p. t. public că mi-am a sortat atelierul conform cerințor moderne și sunt în plăcuta poziție ca să pot susține concurența cu ori-ce fabrică din capitală, îndeosebi

atrag atențiunea asupra :

Impletiturilor, ciucurilor și decortilor pentru mobile și prapori, de-asemena ori-ce ciucuri, decorații, masturi și găitane pentru uniforme de gală în cea mai splendidă execuție.

Vânzătorilor li-se dă rabat. Informațiuni prin scrisori la cerere se dau îndată. Comandele din provincie se execută repede și pr.

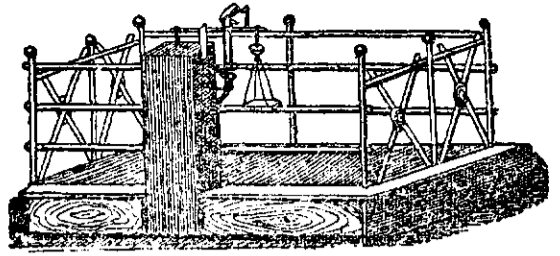
MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu abur, în **ALBA IULIA Gyulafehérvá Széchenyi-u.** (lingă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albitori de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețurile cele mai moderate.

Prima fabrică de cumpene și greutăți din Brașov.

PAUL WIDMANN

Brașov-Brassó,
Korház-u. 62.

Recomandă tot-felul de :
cumpene și cântare, balanse-zecimale, centimale și cumpene-pod, precum și greutăți cu prețurile cele mai moderate. - Serviciu conștițios.

Se primesc
reparări și
autenticări
din nou.

In atențiunea damelor !

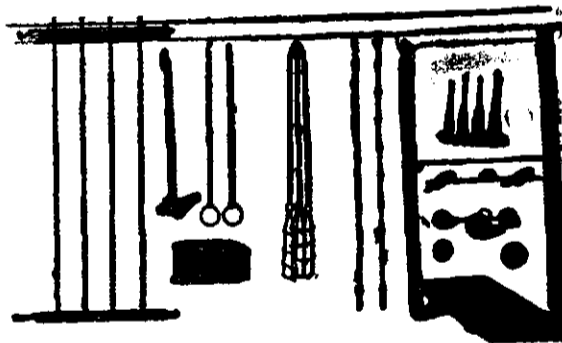
S'a isprăvit cu fața urâtă!
Alfia americană contra petelor.

É cel mai bun, dur și nestricăcios remediu contra petelor, a phitriadisului și a tuturor necurățirilor din față. É singurul remediu neîntrecut încă, recomandat de mai multe celebrități medicale, pentru curățirea de pele, phitriadis și ephelides. În străinătate se expoartă en-gros.

Un borcan costă 2 cor. și porto postal 20 fleri.

Se găsește exclusiv la **Molnár János** — Farmacie la Dubul Sfânt în — inventator și fabricant: **Szombathely, Főtér 42 Tr.**

LOPOS GYULA

— fabricant de accesoriil de gimnastică în —
Budapesta, III., Zsigmond-u. Nr. 114 (în edific. gimnaziului) (Telefon Nr. 113-44.)

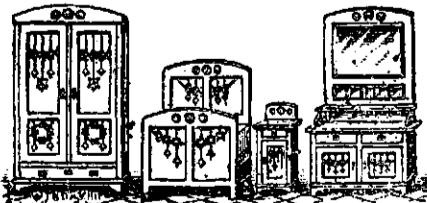
Distins cu recunoștința prin rescriptul ministerului de culte și instrucție publică sub Nrul 109.541/904 pentru accesoriile de gimnastică expuse cu ocazia adunării generale învățătorești a VI. În expoziția teritorială din 1907 la Pécs, Cincibiserici distins cu medalie de aur.

fabricant de diferite aparate de gimnastică și șvedeze.

La cerere trimite gratuit prospecte de prețuri. —

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în
Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u.18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane pre um și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Prăvălie nouă de
ghete pentru dame și bărbați

Oradea-mare—Nagyvárad.

În colțul str. Rákoczi și Nagy Sándor. (Lângă Czillér.)

Am muncit ca croitor în Budapesta și străinătate și mai în urmă am fost mai mult timp conducător de prăvălie la renumitul pantofar Ferenczi din Cluj. În urma experiențelor câștigate pregătesc neexcepționabil și cu prețuri moderate **ghete americane și franceze pentru bărbați, femei și băieți**, mai pregătesc și **ghete orthopedice conform ordinelor medicale pentru picioare bolnave, apoi cizme elegante (ciobote) pentru vânători și pentru călărit.** — La comandele din provincie este de ajuns trimiterea unei ghetee folosite. — Rugând binevoitorul sprijin al on. public, sunt cu distinsă stimă :

PAROCZAY MÁTYÁS, pantofar.

Prima atelier ardelenan aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii: **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate propriu din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.

Primul institut sudungar de auritură artistică

a lui **E. I. SPANG**

sculptor și auritor

TEMESVÁR - Erzsébetváros
strada Templom Nr. 5.

Premiat cu diploma de onoare și cu medalia de aur în București, și cu alte medalii de argint la diferite expozițiuni.

Face cu prețuri moderate:

— **iconostasuri, altare** —
amvoane, jertfelnicuri, —

primește renovarea și aurirea iconostaselor vechi, altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și a tot felul de lucrări în — — — — — bransa aceasta. — — — — —

Pomi de vânzare:

mai multe soiuri excelente de toamnă și primăvară de 2—3—4 ani.

B r a z i,

Tufe decorative și
Plante decorative

iernatice,

de diferite soiuri etc.

10.000 bucăți de

trandafiri,

de 1, 2, și 3 ani, cu
trunchiu nalt.

130 bucăți

„**Musa Ensete**”

de 3 ani, bucata cu
6—8—10 coroane.

18.000 bucăți

trandafiri
(**r u g i**)

soiurile cele mai bune,
cu trunchiu nalt.

În prăvălia mea de flori

(**MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR**)

se pot căpăta buchete și coroane ocazionale foarte frumoase cu prețuri ieftine.

Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis și franco.

Farkas Antal,

mare stabiliment comercial și grădinărie

Cluj—Kolozsvár, Téglás-u Nr. 15—16.

STEIN MIKLÓS

fabrică de tăiat pile

Oradea-mare — Nagyvárad.

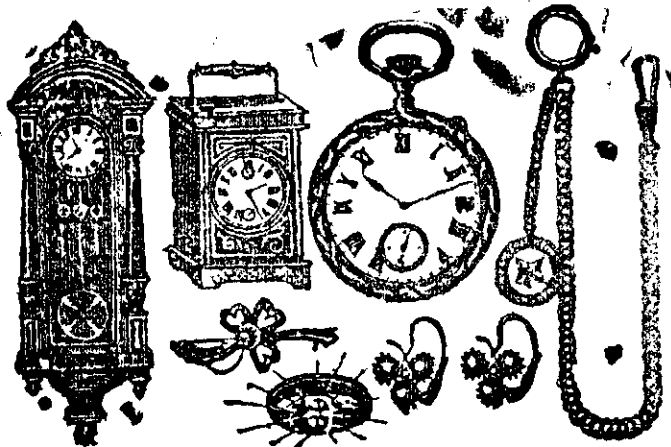
Fabrica: Damjanics-u. 30. - Magazin: Teleki-u. 33.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. Primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

IOSIF SCHULLER, optic și orologier

SIGHIȘOARA (Segesvár) Bayergasse 20.

Cea mai ieftină sursă de cumpărare a totfelul de orloage de buzunar și de părete și orloage deșteptătoare, precum și articlii optici.

Prăvălie de obiecte de aur și argint signate officio.

Inele de logodnă după măsură.

Toate lucrările de bransa aceasta se execută cu specialitate, garanță și cu prețuri ieftine.

ROTH JÓZSEF

măestru de sculptură în piatră,

Segesvár, Seilergasse

Recomand on, p. t. public depozitul meu bogat și bine asortat de

Monumente de morminte,
din diferită marmoră granit, sienit, labrador și peatră tare de arină, etc.
cu prețurile cele mai moderate.

Mai departe mă recomand pentru executarea a tot felul de lucruri de zidărie, ce cad în bransa mea. Schițe și preliminar de spese stau fr. la dispoziție.

COLOREAZĂ ȘI CUREȚEȘTE NAGY ȘI FAZEKAS

în **ORADEA-MARE—NAGYVARAD.**

Colorează și curățește tot felul de vestimente preoțești, bărbătești, de dame, blouze de mătăsă, costume de batist, draperii la ferestre, și mantale de piele. Dantele și panglici de mătăsă după modele dorite.

În caz de doliu, ori ce vestmânt în mod excepțional se colorează negru.

Depozitul nostru e în Nagyvárad. Szt.-János u. 48.
Întreprinderea: Fekete sas palota, pasagé 26.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 26.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după recerșințele timpului modern, provăzut cu cele mai noi mașinării, stă la dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografii protalbin, lucii și matt, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint-brom. — Recomand în deosebi specialele mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost distins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe etc. În execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în dumineci și sărbători.

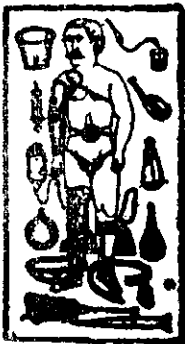
Cu deoseb. tă stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

ZOMBOR ȘANDOR ortoped și fabricant de instrumente medicale.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni medici, că am deschis în Oradea-mare—Nagyvárad Uri utcza nr. 26, un atelier pentru instrumente medicale,

conform cerințelor moderne de azi, unde se pregătesc tot-felul de instrumente specialiste și alte mașini de brânșă aceasta și primese și repararea, — ascuțirea, lustruirea și nichelarea acestora. — Pregătesc după cel mai nou sistem aranjamente de spital, mese pentru

operație și pentru examinare, după apuri pentru instrumente speciale și de legat, precum și membre artificiale mașini orthopede pentru umblat și pentru îndreptarea corpului, etc. corsete artificiale ș. a. Comandele din provincie se execută prompt și conștiințios. —

Fabricație proprie.

La o haină de primăvară sau vară se cere un cortel elegant și modern sau un **en-tout-cas.**

Firma:

Th. Schmidt

Sibiu (Nagyszeben) Reispergasse 7,

ofere cel mai bogat asortiment de modele admirabile și culori moderne frumoase, în execuție solidă, pe lângă prețurile cele mai ieftine. Serviciu solid. Reparaturile se fac ieftin și grabnic.

Comande prin postă prompt.

Văd. Engel Vilmos

Institut chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Integrindere de primul rang

Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot-felul de haine de bărbați și femei.

Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, covilire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a.

precum și ghețe din piele albă, etc. etc. Aranjament modern și de specialitate! Transformarea, curățirea și înălțirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

In atenția onoratelor dame!

În salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

deschis în Sibiu, Reispergasse Nr. 7-9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318.

Atelierul special de reparat

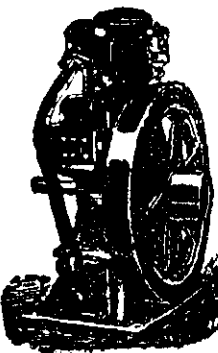
al renumitei firme:

SCHMEREK & SZABÓ

Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14.

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzîn, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzîn și ulei brut și Arlapuri p. trierată. Bastimente cu benzîn, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Filile magnetice. Unsoari. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

LIMONATA KRISTÁLY

se poate purta în buzunar, e cea mai ieftină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. — Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește

— — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

— — — farmacist în SZABADKA, 103 Tr. — — —